

Válaszol a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium

A nagyüzem és a háztáji kapcsolata, a gépellátás

A televízió vendége legutóbb dr. Romány Pál mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter volt az egyszemélyes fórumban. A műsor ideje alatt sorra nem került kérdésekre a MÉM ezúttal lapunkban is válaszol.

Szentes László kérdezi a vejtő Rákóczi Tsz-ből: A juhtartás mindinkább eltörlődik az intenzív juhtartás felé, ennélfogva a költségei növekednek. Van-e lehetőség arra, hogy a közeljövőben a gyapjú árát rendezzék, és a pecsenyebarány hullámzó felvásárlási árát is egyenletesebbé tegyék?

A gyapjú árának rendezésére előreláthatóan 1980-ban kerülhet sor. A pecsenyebarány árát az exportpiaci árak határozzák meg — az árak tehát a keresletről függően változnak.

Molnár Albert, a rószkei Kosuth Tsz elnökhelyettese kérdezi: Romány Pál hivatalba lépése óta sokat fejlődött a háztáji kisárutermelés. A miniszter hogyan itéli meg a közös és a háztáji kapcsolatát?

Az állam sokoldalúan támogatja a kistermelőket. Az elmúlt évek során jó kapcsolat alakult ki a nagyüzemek és kisgazdaságok között: a kisgazdaságokat a nagyüzem szerves részének tekintjük. A nagyüzemek széles körű integrációs tevékenysége és szervező munkája nyomán nőtt az értékesítési biztonság a kisgazdaságokban.

Gólya Györgyné kérdezi Nyiradonyból: Miért olyan alacsony a tojás (0,80 Ft/db) felvásárlási ára, miért drága a táp?

A tojás hatóságilag megállapított védőára 1 Ft/db. Ez azonban a legalább 45 g súlyú tojásra vonatkozik. Az ennél kisebb tojásokat szerződéses átadás esetén 22 Ft/kg áron, szerződésen kívüli átadás esetén pedig szabad áron vásárolják fel. Előfordulhat ezért, hogy valaki a szabványon kívüli tojásért 80 fillért kap, de ez semmi esetre sem jellemző. A tojás átlagos felvásárlási ára 1976-ban és 1977-ben is 1,40 Ft/db volt. Ami a tápok árát illeti, azok a fehérjetermékanyagok világpiaci drágulása miatt emelkedtek 1976-ban. Ugyanakkor emelkedett a tojás és a vágóbaromfi ára is, éppen a tápok drágulása következtében.

Németh István kérdezi a Sorkorói Állami Gazdaságból: A szabályozó rendszer gyakori változása az üzemek fejlesztési terveit nemegyszer megkérdőjelezi. Tervezi-e a MÉM a jobb összhang megteremtését?

Véleményünk szerint is a stabil, hosszabb távra szóló jó-

velemlenszabályozási rendszer lenne ideális. Tekintve azonban, hogy nyílt gazdasági viszonyaink miatt nem tudjuk függetleníteni magunkat a világpiaci hatásoktól, időnként változtatni kényszerülünk a szabályozó rendszerrel. Ez azonban nem történik gyakrabban a kelletnél.

Kotogány Mihály főkönyvelő kérdezi a szegedi Felszabadulás Tsz-ből: Az ipari eszközök és az energia árának változásával a mezőgazdasági termelők árak változása nem azonos ütemű. Megfelelő ez így?

A terv készítésekor a gazdasági szabályozók az ár- és jövedelmességi viszonyok — figyelembe véve a támogatásokat, a termelés hatékonyságának növelésére, a gazdaságos termékszerkezet kialakítására történő ösztönzést is — egyensúlyban vannak. A külpiaci változások beföldi árrendszerünkre nem azonos időben, hanem később, hosszabb időszak alatt hatnak. Így az energiaárak emelésére csak akkor kerül sor, ha annak változatlanul tartása már elviselhetetlen terhet jelentene a népgazdaságnak. A begyűrűző költségnövekedéseket nem lehet minden esetben az árak emelésével ellensúlyozni, a mezőgazdaságnak is részt kell vállalnia a népgazdaság terheiből.

Hegedűs Lajos, a Balatonboglári ÁG ágazatvezetőjének kérdése: Milyen hosszú távú szerződésünk van a Szovjetunióval szőlőoltványexport terén? Meddig biztosított ez a piac? Az exportár követni fogja-e a beföldi árakat?

A Szovjetunióval szőlőoltványexportra 1990-ig szóló állami szerződésünk van. Az állami szerződés alapján az exportpiac 1990-ig, sőt azon túl is biztosított. Az exportárakat a bonyolító külkereskedelmi vállalatok öt éves terveikre alapítják meg. Ezen belül — figyelembe véve a világpiaci és hazai árváltozásokat — lehetőségek vannak éves kiszállítások esetenkénti ármódosítására. A szubvencióval kiegyenlített exportár és a beföldi ár között jelenleg számottevő eltérés nincs.

Botka Lajos, a Balatonboglári ÁG áruforgalmi osztályának vezetője kérdezi: Van-e lehetőség a palackozott borok szocialista exportjának lényeges növelésére? A mezőgazdasági üzemekben feleslegessé vált alkatrészek központi begyűjtését-értékesítését tervezik-e?

A szocialista országok esetében — miképpen egyéb termékeknél is — a külkereskedelmi

forgalmat kontingensek szabályozzák. Az éves kontingensek az 5 évre előre megállapított forgalmi számok alapján kerülnek kialakításra és általában csak kis mértékben térnek el azokról. Az 1976—1980-as évekre a forgalom számainak kialakítása 1974—75. évben az akkor várhatóknak tekintett termelési és értékesítési irányok (belföld, tőkés export) alapján készült. Az ötödik ötéves tervidőszakra szóló szocialista borexportkontingensek évről-évre csak igen mérsékelt növekedést tartalmaznak. Ennek alapján 1980-ig a szocialista realációba irányuló borexport lényeges növelésére nem sok lehetőség van. Amennyiben a készlet-helyzet alapján az 1980 utáni években is jelentős borfelesleggel számolhatunk, úgy azt a 1981—1985-ös évekre szóló tervkoordináció során fogjuk érvényesíteni.

A mezőgazdasági üzemekben feleslegessé vált alkatrészek központi begyűjtését kereskedelmi szervezetünk, a MEGEV keresztszolgálat keretében még 1976-ban beindította. E tevékenységnek lényege, hogy a mezőgazdasági üzemek által jelzett elfekvő alkatrészeket újra forgalomba hozza. Egyrészt úgy, hogy az elfekvő alkatrészeket diszponálja olyan mezőgazdasági üzemek számára, ahol ilyen alkatrészre igény jelentkezik, másrészt egyes cikkeket a MEGEV közvetlenül is visszavásárol.

Dr. Jeney Sándor termelőszövetkezeti jogtanácsos kérdezi: A minisztérium milyen kormányintézkedést sürget vagy kezdeményez a mezőgazdasági gép-, kiserlet-, gyártás-, valamint alkatrészellátási gondok megoldására?

A kérdésben foglaltakkal kapcsolatban kormányintézkedés a folyó időszakban nem szükséges, ilyen intézkedés előkészítését nem tervezzük. A mezőgazdasági gép- és alkatrészgyártás a szocialista integráció keretében középtávú és éves — KGST-szinten egyeztetett — program alapján folyik. Már megkezdődött az 1981—85-ös időszakban esedékes gép- és alkatrészgyártási programok kidolgozása és kölcsönös egyeztetése, s az 1990-ig terjedő távlati célprogram kidolgozása.

A mezőgazdasági nagyüzemek és a háztáji gazdaságok igényei — nemzetközileg egyeztetett gyártási és forgalmazási helyzet alapján — a szocialista országok adottságainak megfelelő mértékben meghatározott hazai és importforrásokból kerülnek kielégítésre.

Frankfurti mezőgazdasági kiállítás

Tenyésztési aranyérem

Nagy erkölcsi és üzleti sikerrel szerepelt a magyar mezőgépipar és tenyésztéstudomány az idei frankfurti nemzetközi mezőgazdasági kiállításon.

A Hungexpo által rendezett kiállítás legnagyobb részvevője a Komplex Külkereskedelmi Vállalat volt, amely a magyar mezőgépipar termékeinek gazdag és korszerű skáláját vonultatta fel. A Komplex és a Mezőgéptársulat legnagyobb NSZK-beli kooperációs partnerével, a Claas céggel tárgyalások sorozatát folytatta a magyar exportszállítások aktuális kérdéseiről.

A Weiste céggel az újonnan kifejlesztett fölialerakó szerkezettel is ellátott palántázógép forgalmazásáról, a Becker céggel vetőgéprezsgégek, a Hestor Coeszel hajtóművek szállításiáról folytat beható tárgyalások. A Rabewerk és Schaulöffel a közeljövőben adja meg igényét hajtóművekre és műtrágyaszóró szerkezetekre. Az

NSZK-beli cégeken kívül számos más nyugati céggel folytatott sikert ígérő tárgyalások. Kiemelkedik közülük a Christer Grönberg cég, amely több ezer szalmaszecekszót kíván Magyarországon gyártatni.

A győri Rába—245 traktor ügyszólván a kiállítás egyik „sztárja” volt. A Terimpex égisze alatt állított ki a KA—HYB, melynek tenyésztései elnyerték a kiállítás tenyésztéstudományának tenyésztési aranyérmét.

A bábolnai Agrária kiállított tenyésztéstudományának többsége a helyszínen gazdára talált.

Az NSZK-ban is nagy tekintélynek örvendő kombinát képviselői fontos tárgyalásokat folytattak Tetra tenyésztéstudományokkal nyugat-európai piacokra — Spanyolországba, Svájcba — történő szállításáról, míg több közel-keleti ország üzletemberei Tetra tojóhibridekre kértek és várnak szállítási ajánlatot.

Nehéz ütközet — monopóliumok ellen

Vádolt az ATT

Az Egyesült Államok nemzeti törvényei között sajátos helyzetet foglalnak el a trösztellenes jogszabályok. A szabadunk elején megfogalmazott Sherman- és Clayton-törvények a szabadversenyes kapitalizmust védik attól, hogy bármely cég egy adott területen monopóliumra törekedjen, onnan a versenytársakat kizárja és ezzel a fogyasztót is megkárosítsa. Napjaink valósága, kevés azonosságot mutat a századelővel, a monopóliumok korszakában a trösztellenes szabályok sokat veszítettek erejükből. Jól példázza ezt a törvények alapján indított perek sorsa is. Az IBM-et 1969-ben vádolták meg törvénytétellel, az eljárás kezdetén előzetes vizsgálat határozta el a vádat. 1975-ben végre az ügy bíróság elé került, azonban a holtpontról azóta sem mozdult el.

Hálózat az USA-ban

Az amerikai telefonmonopólium, az American Telephone and Telegraph Company ellen még a Ford-kormányzat jelentette be vádemelési szándékát. Az ATT forgalmát tekintve a világ negyedik legnagyobb vállalata, alkalmazottai számát és profitját tekintve azonban az első helyen áll. A konszern 962 ezer embert foglalkoztat, részvényeseinek száma csaknem hárommillió. 1960 óta forgalma kétszer olyan gyorsan növekedett, mint az USA bruttó nemzeti terméke, tavaly 36 milliárd dollárt tett ki és ezen a cég adózás után 4,5 milliárdos nyereséget realizált. Az ATT működteti az Egyesült Államok telefonhálózatát, a Bell-rendszert, 121 millió állomást tart üzemben, 55 millió háztartást szolgál ki és az általa felszerelt berendezések értéke 120 milliárd dollárra becsülhető.

A cég elleni vád: a Sherman-törvény megsértésével monopóliumot állított fel a telefonkészülékek piacát. Az igazságügy-minisztérium célja, hogy az ATT szétdarabolását a bíróság döntse el, a cég váljon meg Western Electric nevezetű leányvállalatától, mely többek között a telefonkészülékeket is gyártja.

Hasonló elképzeléssel már indult korábban eljárás a monopólium ellen, 1949-ben Truman elnök indított pert az ATT ellen. Az amerikai igazságügyi minisztérium akkor sem dolgozott gyorsan, az ügy 1956-ban egyezséggel végződött. E szerint az ATT független külső vállalatok részére felszabadította szabadalmait és ezzel elvileg konkurrenciát teremtett saját magának. Az igazságügy-minisztérium véleménye szerint azonban az 1956-os

megállapodás nem érte el a célját, ugyanis nem kötelezte a telefontársaságokat arra, hogy az így gyártott termékeket meg is vegyék. A 23 regionális telefontársaság pedig — lévén valamennyi az ATT része — természetesen a cég termékét, a Western Electric telefonjait részesítette előnyben.

Költséges, hosszú

A telefontársaságok egyébként igen gyorsan növekvő piac, a műszaki fejlődés lehetőséget teremtett arra már, hogy telefonon számítógépekkel teremtsenek kapcsolatot és akár japán betűszoveget továbbítsanak az ország másik részébe. Ez magyarázza, hogy a fenti tevékenységben érdekelt két legfontosabb vállalat, az IBM és az ATT ellen a kormány koncentrált támadásra készül.

Az ATT-eset mögött nyilvánvalóan politikai megfontolások is vannak. Az utca embere bizalmatlanul szemléli a gazdasági örökséget, amit tevékenységükről megdud (törvénytelen hozzájárulás Nixon választási hadjáratához például), cseppet sem hangzik bizalomgerjesztően.

Kérdéses persze az eredmény. Az igazságügy-minisztérium jogászai azzal számolnak, hogy legkésőbb 1979 elején a bírósági tárgyalás ténylegesen megkezdődik. Az ATT véleménye szerint az előkészületek, a bizonyítékok összegyűjtése legalább négy évet igénybe vesz. A cég vezetőinek nyilatkozatából az is kitűnik, hogy a trösztellenes eljárás aligha olcsó dolog. Az ATT 3000 embert kíván felvenni a célból, hogy a mintegy 100 millió oldalnyi dokumentációt átolvassák és analizálják. Ennek a műveletnek a költségei 250—385 millió dollárra tehetőek. A védelem egyéb tevékenysége ugyancsak felémészt minimum 175, maximum 500 millió dollárt. Végeredményben könnyen elképzelhető, hogy a per a konszernnek 1 milliárd dollárjába kerül.

Akinek nem sürgős

Időközben persze, a kormány sem ténlenkedik, bár anyagi lehetőségei meglehetősen elmaradnak a vádlottétól. Az igazságügy-minisztérium a vád megerősítése céljából arra törekszik, hogy egyesítse az ATT elleni pereket, megszerezze azokat a bizonyítékokat is, amelyeket más magáncégek kívánnak a telefonmonopólium ellen felhasználni. Ehhez azonban bírósági döntés szükséges, ennek meghozatalát az ATT mindaddig megakadályozta. Neki nem sürgős...

G. Gy.—Sz. P.

Metrimex-bemutató

Tbiliszi, Grúzia fővárosában megnyílt a Metrimex műszeripari külkereskedelmi vállalat árubemutatója.

A kiállításon — egyebek között — mérő- és laboratóriumi műszerek és felszerelések, vácuumtechnikai és elektronikus-számítástechnikai készülékek szerepelnek.

Búzatanácskozás

Az Egyesült Nemzetek Kereskedelmi és Fejlesztési Értekezlete (UNCTAD) bejelentette, hogy az új nemzetközi búzaegyezmény létrehozásáról Genfben folyó tárgyalások jól haladnak és a tanácskozás résztvevői megteremtették az alapot az új egyezmény tető alá hozásához.

A genfi nemzetközi búzaértekezlet hatévi munka után, március 23-án napolták el. Az akkor létesített átmeneti bizottság tagjai ezen a héten Genfben értekeztek és igen hasznos megbeszéléseket folytattak.

Az átmeneti bizottságban 12 ország — Argentína, Ausztrália, Brazília, Kanada, a Közös Piac tagországai, Egyiptom, az Egyesült Államok, Finnország, India,

HORIZONT

Japán, Kenya és a Szovjetunió — képviselői vesznek részt. A bizottság június 5. és 23. között Londonban ismét tanácskozással ül össze, hogy egyeztessen a véleményeket és megszerkessze a tervezett új nemzetközi búzaegyezményt.

Olajipari „Interpol”

A Bejrútban megjelenő Arab Press Service (APS) című bullettin legutóbbi száma szerint 11 közel-keleti ország márciusban elvbén abban állapodott meg, hogy a kőolajipari berendezések biztonságára ügyelő „Interpol” létesít.

Az „Interpol” létrehozása mellett Irán, Szaúd-Arábia, Irak, Kuvait, Oman, Bahrein, az Egyesült Arab Emírségek, Katar, a Jemeni Arab Köztársaság, Szudán és Egyiptom foglalt állást. Jordániát, Szíriát, Szomáliát és a Jemeni Népi Demokratikus Köztársaságot várhatóan ugyancsak felhívják arra, hogy csatlakozzék a csoporthoz.

Az USA acélimportja

Az Egyesült Államok márciusban 1988 000 tonna acélipari terméket importált. Ezzel az év első negyedének acélimportja 5745 000 tonnára emelkedett.

A márciusban importált acélipari termékek mennyisége 74 százalékkal volt több, mint 1977 hasonló időszakában. Az év első negyedében lebonyolódott acélimport 2,5 millió tonnával volt több, mint egy évvel korábban.

Leértékelték az escudót

A Portugál Központi Bank pénteken bejelentette, hogy a Nemzetközi Valuta Alappal kötött megállapodás részeként azonnali hatállyal 6,1 százalékkal leértékelték az escudót és a következő időszakban havonta 1,25 százalékkal csökkentik a portugál pénznem értékét.

Tavaly februárban az escudót 15 százalékkal devalválták, majd augusztusban a központi bank engedélyt adott arra, hogy 10 valutával szemben havonta 1,5 százalékkal csökkenjen az escudo árfolyama.

A művészeti albumtól a szociológiai tanulmányig

A Corvina könyvei a világban

A jól ismert művészeti kiadványok sorában a minap négy, *társadalomtudományi vonatkozású*, idegen nyelvű Corvina-kötetet hozott az új könyvek postája. Magyar valláskritikai tanulmányok, szociológiai esszék a külföldnek? Vajon ez is a Corvina Kiadó profiljába tartozik? Milyen körre is terjed ki hát a kiadó tevékenysége; mekkora feladatot vállaltak éppen? Ezekről a kérdésekről beszélgettünk Véber Károlyval, a Corvina irodalmi vezetőjével.

zsi céggel, az NDK-ban pedig a Henschel Verlaggal közösen jelentetjük meg. Szocialista viszonylatban különösen termékeny együttműködés alakult ki szovjet, NDK- és lengyel kiadókkal; a könyvpiacra, kivált a téli könyvvásáron megjelenő reprezentatív albumok jelentős része ennek a kapcsolatnak eredménye.

— *Jelentett-e a helsinki megállapodás valamilyen változást a kiadó munkájában?*

— Némi túlzással mondhatnám, a szocialista országok kiadói már Helsinki előtt is annak szellemében dolgoztak. Ma mégis új feladatokkal kell szembenéznünk minőségi és mennyiségi tekintetben egyaránt. A nemzetközi ideológiai harc kiéleződése idegen nyelvű könyvkiadásunkban is aktívabb részvételt követel. Szeretnénk még realisabb képet adni a szocialista Magyarország társadalmi fejlődéséről, kulturális és tudományos életéről. És igyekszünk a külföldi közönség mind szélesebb érdeklődő köreiből eljutni. Ennek eredménye, hogy a kiadó átgondoltabb és bátrabb kiadáspolitikával több kötetet ad közre saját vállalkozásában, külföldi partner nélkül. Terveinkben nagyobb hangsúlyt kapnak a politikai, társadalomtudományi művek. Elég két, közelmúltban megjelent kötetünket megemlíteni. Az *Együtt egy jó ügyért* tanulmányokban és nyilatkozatokban az állam és az egyházak viszonyát vizsgálja; a *Hatalom, szabadság, demokrácia* a magyar politikai élet legfontosabb dokumentumait adja közre angol, német, spanyol, portugál, francia nyelveken. A *Huszár Tibor, Kulcsár Kálmán és Szalay Sándor* szerkesztésében készülő szociológiai tanulmánykötet az idevágó magyar kutatások legújabb eredményeit ismerteti.

— *A közelmúltban új sorozatot is életre hívtunk (ennek első kötetét küldtük meg legutóbb) Corvina-könyvek címmel. Az izléseles, paperback formájú könyvek sorában jelent meg többek között Aczél György írása (Egy elmaradt vita helyett) németül; A magyar—latin-amerikai kapcsolatok öt évszázada című tanulmány, egy kubai professzor műve, spanyolul. A sorozatot évi 10—12 kötetre tervezzük. Kiadjuk például Köpeczi Béla Kulturális forradalom Magyarországon című tanulmányát, amely a kultúra valamennyi ágának hazai fejlődését elemzi; megjelentetjük Szabolcsi Miklós József Attila-dokumentumkötetét, Kállai Gyula Népfrontmozgalom Magyarországon című művét (amely népfrontunk tapasztalatait ismerteti), valamint Galántai: Ausztria, Magyarország, és a világháború című új kötetét, amely új forráskutatás alapján ad differenciáltabb képet az első világháború megelőző évtizedek diplomácia-történetéről. Szerepelnek a sorban zenei, irodalomtörténeti, kultúrtörténeti munkák is. Ezek a kötetek egyelőre még szerény 3—5 ezres példányban jelennek meg, de reméljük, hogy a példányszámot növelni tudjuk. Arra szánjuk őket, hogy eljussanak a külföldi könyvtárakba, a baloldali munkásmozgalmi, értelmiségi vásárlókhoz; mindazokhoz, akiket a szocializmus építésének magyar eredményei érdekelnek.*

— *Kérem, beszéljen most a hazai közönségnek szóló magyar nyelvű kiadványokról is; arról, hogyan illeszkedik be a kiadó munkája művelődésünk egészébe.*

— A közművelődés hangsúlyozottabb szolgálata kiadónk számára azt jelenti, hogy a már bevált ismeretterjesztő sorozatokat ki kell bővíteni, és tematikájukat a művelődési feladatokkal összhangba kell hozni. Az 1958 óta immár több mint 150 kötetet számláló *Művészet* kiskönyvtára sorozatunkban nagyobb szerephez jut a kortárs-művészet, s a kevésbé ismert, de jelentős művészek teljesítményei is beépülnek a szélesebb közönség ismeretanyagába. Indítottunk aztán új vállalkozásokat is. A *Művészet*

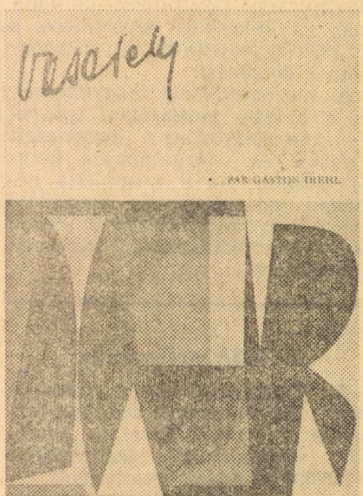
világa-sorozat elfogadható, 70—80 forintos áron — a lengyel Arkady-val és a német Henschel Verlaggal együttműködve —, szinte a világ egész képzőművészetét átfogja. A gyermekek művészeti nevelését szolgálja az Edition Leipziggel közösen, jövőre induló sorozatunk (*Művészetről gyerekeknek*), amely az alapfogalmakba vezet be. 1980-tól új köntösben jelenik meg a *Műkincsek* című sorozat, amelynek kötetei a Szépművészeti Múzeum teljes festészeti anyagát adják. Gyűjteményismertetéseink művészeti kalauzst is használhatók. A nagy hazai galériák után sor kerül a nem múzeumokban levő, egyházi műkincsek bemutatására is. Korszerűsített formában jelenik meg ismét a sikeres *Magyar művészettörténet*, de készülőnek fogalommagyarázó enciklopédikus kötetek a legfontosabb művészeti ágakról külön-külön is. Dolgozunk továbbá egy *Ötkötetes népszerű művészettörténet* az iskolai oktatás kiegészítésére.

— *Ki tudja-e elégíteni a kiadó a közönségnek azt a rétegét, amely igényes kiállítású albumokat keres?*

— Képzőművészeti könyvkiadásunk reprezentatív feladatokat is ellát, albumaink ajándékozási célokat is szolgálnak, másrészt a nemzetközi kiadói együttműködés alapját is alkotják. Nagy erőfeszítéseket teszünk ezen a téren. Legkiválóbb művészeink munkásságát díszes kivitelű albumokban adjuk közre. *Csontváry, Rippl-Rónai* után ez évben *Derkovits*, jövőre *Munkácsy* jelenik meg. Sorra közreadtuk a világ nagy múzeumainak gyűjteményeit: az *Ermitázs*, a *Louvre*, a *Prado*, a *drezdai, müncheni, bécsi* képtárak után most a *szovjet múzeumok* anyagának részletesebb bemutatása következik.

— *Hogyan készül a kiadó a nemzetközi gyermekkérvé?*

— Soha ennyi idegen nyelvű gyermekkönyvet a kiadó egy-egy esztendőre nem tervezett. 1978-ban több mint harminc, 1979-ben negyven ifjúsági kötetet adunk közre. Közülük számos nyelven magyar népmesék, *klasszikusaink* gyermekkönyvei, és reprezentatív, nagy formátumú képeskönyvek.

Francia nyelvű Vasarely-album és monográfia 1976-ból

— *Melyek a kiadó legégetőbb gondjai?*

— Kettőt minden körülmények között megemlítenék. Kezd elapadni a hazai és a külföldi fordítói gárda, mert még a jelenlegi, felemelt honoráriumok sem jelentenek elég ösztönzést. Ennél is súlyosabbak nyomdai problémáink: a külföldi partnerek nagyon nehezen hajlandók tudomásul venni, hogy pontatlanul szállítunk. Pedig a kiadó saját kockázatára sok félkész terméket, úgynevezett krudát készít, hogy a külföldi igényekre gyorsabban reagálhasson. A Kulturális Minisztérium gazdasági ösztönzőkkel kívánja exportkiadványainkat a nyomdáknál támogatni; ma még nem tudjuk megítélni, hogy ezek az intézkedések mennyire lesznek hatásosak.

LUKÁCSY ANDRÁS

Az Üveg cipő a Vigszínházban

Molnár még a régi

Alig néhány hónapja, hogy számunk kéri jegyzetben tettük szavát: az éppen szüzsztendő Molnár Ferencről csak születésnap melletti emlékezőnk meg — s ezekben sietve elismerjük sokáig kétségbe vont erejét —, de műveivel nem perünk mellette.

Es most itt az évad vigszínházi Molnár-bemutatója. Amelyet különböző igényekkel tekinthetünk meg. Elvárhatjuk, hogy olyan legyen, mint a Vig e tárgyban ismert hagyományaihoz illő; fizlése-kulturált, „középfajú” játékmodor, mértéktartó poénvádszat, néhány szellemes-könyved, elegáns alakítás. Vagy elvárhatjuk azt, amihez még nincs mérce, mert még sohasem próbáltuk, illetve sohasem sikerült.

Hogy színre vigyünk egy kesernyős életbölcsélet, helyenként meglehetősen kellemetlen Molnár, aki a nagy drámai alapgémát — az őszinte és a hazug érzelmek ütközését — a szívrépesztő giccs, és a szégyenkezés nélkül átélhető színpadi líra borotvaéles, közös határán mutatja be.

Utóbbi „prekonceptió” persze nehezen valósítható meg, ha nem hagyjuk el a Molnárral kapcsolatos beidegződéseinket. Ki tudja, kiből élnek ezek erősebben — a színházi emberben, vagy a nézőben? Igen valószínű, hogy a társalgási szalonvígjáték utóélettel mesterének kikiáltott szerzőt mindkét táborban sokan nem is akarják másként látni. Hálás szerepek, kedves-pikáns humor, kis érzélgősség, nagy drámatechnikai biztonság.

Ennyi volna Molnár valóban? Majd mindegyik darabjában sokkal több ennél. A legjobbakban pedig alapos illúziórömbölő, az első „elidegenítők” egyike. Szinte az egyetlen a magyar drámairodalomban, akik félelmetesen tudta változtatni hangvételét akár egyetlen jeleneten belül is.

Az Üveg cipő kiválasztása a Vigszínházban éppen azért volt biztató, mert reményt kellett egy olyan Molnár-előadás létrejötté iránt, amelyen nem az egykori szalonok milliójének felidézésével összevesztett játéktípus uralkodik majd. Ez a darab ugyanis inkább a *Liliom* rokona, mintsem a *Testőr*, vagy az *Ördög*, s ráadásul jobb, igazabb amannál.

A vurstliromantikát itt Tavaszmező utcai naturalizmus váltja fel. Csupa földszintes, udvarra néző emberi kapcsolat, teli apró, de életre szóló megalkuvásokkal. Ha nem szerepelne ebben a darabban Irma, ez a tizenkilenc éves, elragadóan dagályos lelkületű, a színházi karzat iskoláját járó kiscseléd, a többi mintha nem is Molnár írta volna. S ipos úr, a becületére amúgy kényes, idősödő bútorrajzoló, aki kitartatja magát. Adáll, noha tudja, hogy az hajdani gróffürszerzetéből alapozta meg szolid vagyonát; Adél, aki józan megfontoltságból S ipos úrhoz akar hozzámenni, noha másik kitartott albertlőjé, Császár urat szereti, s Császár úr, a szépfű, aki kétfelé csappja a szelet, s feltehetően itt is, ott is csak a pénz érdeklí — ezek a figurák, egy látszatra többé-kevésbé kedélyes világot alkotnak, ám ez mégis messze esik az idillitől. Túlzás volna azt állítani, hogy Molnár könyörtelenül ábrázolja őket, hogy porére vetkőzteti — vagyis bizonyos közhelyek, amelyeket a kritikai realizmussal kapcsolatban gyakorta felfogtatunk, kétségtelenül nem használhatók. De annyi bizonyos: az Üveg cipőben megjelenő életdarab nincs se aranyozva, se cukrozva.

Irma háttorzongató ömlengése, elképesztő fizléstelensége a darabbéli ellenpont. Ez az olykor már groteszkbe torkolló giccsárada csupa józan magatartású és beszédű szereplő körül zubog. Olyanok körül, akik megtanulták fegyelmezetten, tehát feltűnés nélkül viselni álarcukat. Mögötte pedig ott a képmutatás, a bele-törődés, s megannyi érdek.

Irma álarc azért ríktó, mert nem álarcnak készült. Az együgyű őszinteség, az esetlen érzés, a gyakorlatlan szenvedély keres benne kifejezést. Túladón, ponyvaszínvonalon, ordenárén. Olyan romantikusan, hogy az már maga az antiromantika, a paródia.

Molnár egyébként az Üveg cipő valamennyi jelenetén következetesen végigviszi az ellenponttechnikát. Az érzelmességet kivált előszeretettel billenti át íróniába, gyakran mindössze egyetlen mondattal, szóval. S lényeges, hogy ami történik, az mindig valakinek a vereségéhez vezet, s győztes soha sincs. Még a harmadik felvonás végi happy end is igen viszonylagos. S ipos úr és Irma végre „egymásra találunk”. Amikor a rendőrtanácsos elámul kissé a korkülönbségen, S ipos ugyancsak „optimista” magyarázatot ad: „Ez csak most tűnik fel, nagyságos uram. Hetven év múlva ő lesz kilencven, én meg százötvenéves, akkor azt fogják mondani: két öreg ember.”

Természetesen a színházban minden az értelmezésen múlik. Mint már előrebocsátottuk, Molnár Ferencből több is lehet. *Kapás Dezső* mindenestre nem arra használta fel az Üveg cipőt, amire az a legalkalmasabb lett volna; nem próbálta mélyebb, igazabb szerzőnek láttatni Molnárt a köztudatban élőnél.

Rendezésében a szereplők közötti kapcsolatok felületesen kidolgozottak, a színészek jelzéseket adnak a figurákról, ahelyett, hogy megteremtették azokat. A játék ritmusa majd végig döcög, a jelenetek szétesők, a szituációk vázlatosak. (Viszont két kiváló epizódalakításból élet áramlik a színpadra: *Szatmári István* ház-mesteréből és *Tábori Nóra* Roticsnéjából.)

Kapás színészvezetése módfelett érellytelen; három főszerepet enged szétfolyni az előadásban, *Benkő Gyula* S ipos urának csak a macskós kedélyre, a mosolygató házi szokásokra és az önsajnálatra vannak eszközei; hogy ennek az embernek milyen belső átalakulás árán kell eljutnia Irmahoz, arról nem értesít. *Szegedi Erika* (Adél) minduntalan túlbonyolítja feladatát, ahol erősnek és elszántnak kellene lennie, ott feleslegesen aprólékos „leki rezgéseket” imitál. *Szakácsi Sándor* Császár úrként unalmas szépfű, ami helyénvaló, hiszen ez a szerep, de nem szabadna ennyire kívülről, illusztratíván, vagyis unalmasan játszani.

Éppen ezért: a csoda még csodában tűnik. Irma szerepében a főiskolás *Pap Vera* azt és úgy „hozza”, amit és ahogyan az Üveg cipő lehetővé tesz egy színész számára. Nem érzeleg, nem szavakat, hanem helyzeteket játszik, dinamikus és ügyesen mozog. Hogy bájos tud lenni, azért ne dicsérjük, ez jobbára alkati kérdés; nagyobb erény a *természetszerűség*, amellyel meglehetősen különös szövegeit elmondja megéli. Irma szerepkihívás; csak bukni vagy kiugrani lehet vele, középut nincs. *Pap Vera* egyértelműen, mondhatni bravúrosan viszi az előadást. Ha a rendezés helyenként a darab szempontjából is megfelelőbb, előnyösebb beállításokat biztosított volna számára, alighanem még szebb csendjei, néma jelenlétei lehetnének a színpadon, s a figura „feloldásrajza” is pontosabb lenne.

Fehér Miklós díszlete ezúttal nem több rutinos megoldásnál, ami ugyan nem hiba, de legalábbis mulasztás, mert Molnár korszerűsítéséhez a színpadi látvány szabadabb kezelése is hozzásegíthet. Hiszen a külső Józsefváros a prózai helyszín, Molnár mégis költészetet tudott csempezni a helyzetekbe.

Mészáros Tamás

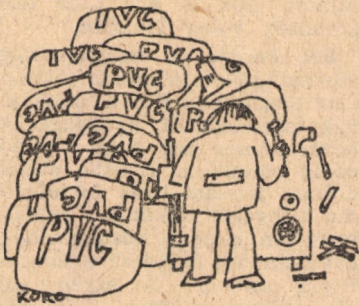
Porban gazdagon

A feldolgozóipar gondjai - Tavaly a kedvezményes hitelek sem vették igénybe

Senki sem gondolta kilenc évvel ezelőtt - a petrokémiai program indításakor -, hogy az állami beruházások keretében épülő létesítmények termékeit, a műanyag alapanyagokat majd mind a belföldi üzemek dolgozzák föl. Nem ez volt a cél, hiszen az államközi megállapodások többnyire már akkor lehetővé tették a gazdaságos szakosodás és üzemméret kialakítását. S talán éppen az így megteremtett biztonságérzet lehet az egyik fő oka annak, hogy a kábel-, a csomagolóipar, a közlekedés és a mezőgazdaság fejlődése meg is teremthetné a PVC biztos piacát, ám ez esetben úgy tűnik, a feldolgozás fejlesztése nemcsak az érdeklődésen múlt.

legnagyobb felhasználó, a Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat - bár hasonló feladatok vártak rá - nem tudott lépést tartani a lehetőségekkel. Az ötödik ötéves terv irányelveiben még hetvenezer tonnányi PVC-por feldolgozásában számítottak rájuk, amikor azonban a részletes tervek kidolgozták, bebizonyosodott, hogy ehhez több mint kétfélszáz forint költségvetési hozzájárulást igényelt volna a gyár... Erre nem tellett. Ezért 42 ezer tonnás felhasználásra csökkentették a tervet. Ma ennek elérésétől is messze vannak.

Ez azonban nem nyújt általános mentséget a kötelek alól, különösen a Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat esetében, mert ha a HMV nem vall részleges kudarcot fejlesztéseivel, akkor valószínű, a kisebb vállalatok, szövetkezetek sem riadnak vissza a befektetésektől. A HMV-beruházási fiaskói elég súlyosak voltak ahhoz, hogy megfontolásra készítsék a kisebbeket. De még ez sem volt törvényszerű. Ha például a HMV nem Budapesten bővíti a fóliagyártó kapacitását - ahogy azt eredetileg a tervtanulmányokban mérlegettek -, akkor szinte bizonyosra vehető, hogy nem készennek hosszú hónapokat a beruházással. Például a szombathelyi gyáregység bővítését nemcsak az építőképesség, hanem az is indokolta volna, hogy a fóliából ott lesz késztermék. A fóliatermelés fele - a technológiából eredően - ugyanis hulladék és, ezt a hulladékot nem érdemes, többnyire nem is lehet Pestre szállítani, ahol újra beolvashatják. Szombathelyen viszont a gyártás szerves része lehetett volna a hulladék újrafelhasználása. A 600 millió forintos beruházással csak kalanderezzett fóliához jutnak Pestre, amiről már említettük: még nem késztermék.

A fő ok az, hogy a HMV-nek - korábbi beruházásai után - már nem maradt elegendő fejlesztési alapja az újabbakra. És még valami: egy rövid számítás, amit Duráczky Zoltán fejlesztési osztályvezető és Monostori Antal beruházási főosztályvezető beszélgetésünkön először végzett el. Egykilő PVC-por előállításának beruházási költsége körülbelül 55 forint. Ahhoz, hogy a PVC-porból fólia legyen, 49 forint kell - kilónként. A fólia azonban nem késztermék, csak további feldolgozással lesz az. A sor akkor teljes, ha még hozzáadjuk a további beruházási költségeket. Bár az efféle megközelítő számítások eleve pontatlan, jól tájékozhatót volna, ha korábban elvégzik. Kiderül talán az utólag már világosan látható tény, hogy az alapanyaggyártás központilag elhatározott és támogatott gyors fejlesztését saját erejéből nem képes követni a műanyagfeldolgozó ágazat. Legalábbis ott, ahol a félkész termékekhez nagy értékű gépek kellene.

Beruházási fiaskók

A feldolgozóipar nagyarányú támogatására azonban - korlátozott lehetőségek miatt - nem vállalkozhatott a költségvetés. A petrokémiai fejlesztési programban a vállalatok önálló feladatainak tekintették ezt. A vállalati elképzelések azonban nem tükröztek a feltevéseket, ezért - a Magyar Nemzeti Bank - vagyis közvetve a kormány - tavaly 4,5 milliárd forint hitellel kívánta támogatni a műanyagfeldolgozó vállalatok, szövetkezetek építési igényeit. Sajnos a különlegesen kedvezményes hitelek igényében nem vették igénybe, illetve olyan pályázatokat nyújtottak be, melyekben az eszközárnyos nyereség nem érte el a feltételül megszabott minimális szintet. Úgy látszik, ez az intézkedés önmagában kevés volt a kedvtérmentéshez...

Ugy tűnik, hiába kezdett végül a feldolgozás fejlesztéséhez a HMV -, e fejlesztés nem ígérhet már gyors és látványos sikereket. Az idén nem érvényes a tavaly felkínált hitelkedvezmény és fejlesztési alapját 1982-ig szinte teljesen kimerítette a vállalat. Közben „természetesen” készülnek az újabb beruházási alapokmányok: például a debreceni gyáregységben már régóta esedékes csőgyártásfejlesztés. Ez azért sürgető, mert a korábbi termékszakszósítási megállapodásoknál a HMV magára vállalta azok gyártásának túlnyomó többségét. Egyelőre bárki gyárthat csövet. Nem kell attól tartania, hogy az nyakán marad. Legfeljebb ráfizet, mert termelése nem gazdaságos.

Ennyit a HMV gondjairól, amelyek önmagukban is jelképezik a feldolgozó ágazat körülményeit, nehézségeit. E helyzetet figyelembe véve, már nem is kell megkérdőjelezni napjainkban: sok-e a PVC. A felhasználás sürgős fejlesztésére azonban nemcsak azért van nagy szükség, hogy a fölgylemlett alapanyagot, termelőkapacitásokat rentábilisan kiaknázzuk.

Irányváltás

Sokkal inkább erre indít a népgazdaság általános igénye a korszerű műanyagtermékek, fegyártmányok iránt.

Ugy tűnik, hiába kezdett végül a feldolgozás fejlesztéséhez a HMV -, e fejlesztés nem ígérhet már gyors és látványos sikereket. Az idén nem érvényes a tavaly felkínált hitelkedvezmény és fejlesztési alapját 1982-ig szinte teljesen kimerítette a vállalat. Közben „természetesen” készülnek az újabb beruházási alapokmányok: például a debreceni gyáregységben már régóta esedékes csőgyártásfejlesztés. Ez azért sürgető, mert a korábbi termékszakszósítási megállapodásoknál a HMV magára vállalta azok gyártásának túlnyomó többségét. Egyelőre bárki gyárthat csövet. Nem kell attól tartania, hogy az nyakán marad. Legfeljebb ráfizet, mert termelése nem gazdaságos.

Befejeződött a KGST vízügyi konferenciája

Budapesten a Vízgazdálkodási Tudományos Kutatóközpontban május 9-13. között tartották szakmai konferenciájukat a KGST-országok és Finnország vízügyi szakértői. A műszaki fejlesztéssel foglalkozó szakemberek az automatikus vízminőség-ellenőrző módszerek fejlesztéséről tárgyaltak. A tanácskozás résztvevői tegnap elutaztak hazánkból.

Osztrák gazdaság

Az expanzió mellett

Tavaly az osztrák gazdaságpolitika központi problémája a külkereskedelmi egyensúly volt. A végleges adatok szerint értékben az export 6,4 százalékkal meghaladta az 1976-os szintet az import 14 százalékos növekedése mellett, így a mérleg szaldója 19 milliárd schillinggel romlott, a hiány 73 milliárdot ért el. Bár a jelenlegi fizetési mérleg nem-árforgalmi tételei csökkentették a passzívumot, mégis 31 milliárd schillinges hiány keletkezett itt is.

Az egyensúly problémáit az előrejelzések már 1977 őszén kimutatták, a kormány pedig gyorsan reagált. Ősszel igen szigorú restriktív politikát vezettek be, melynek célja éppen a növekedés visszafogása és a behozatal fékezése volt. Januárban ezt az irányvonalat erősítette meg az új intézkedési csomagterv is. Ekkor lényegesen megrágták az importból származó luxuscikket, mérsékeltek a vállalatok likviditását (következésképpen csökkentték a beruházási keresletet is), és az önfínanszírozás mértékét.

Koreni bírálat

Mostanában azonban számos jel arra mutat, hogy a kormány gazdaságpolitikájában irányváltásra készül, az erős visszafogás helyett időszerű a gazdaság mérsékelt ösztönzése. Ilyen értelemben nyilatkozott a kérdésre február végén Androsch pénzügyminiszter. Véleménye szerint - fejtetve ki sajtókonferenciáján -, megérett az idő a hitelkamatlábak leszállítására, a beruházások szükségessé válnak olcsóbbá tételére. Egy ilyen lépés összhangba hozná az osztrák pénzügyi érvényes kamattételeket a legjelentősebb kereskedelmi partnereknél érvényesülő pénzügyi feltételekkel is. További indoklás-ként a miniszter azt is megemlítette, hogy a folyó fizetési mérlegben javulás tapasztalható, az infláció pedig várhatóan ez évben 4 százalék alá esik.

Az említett nézetek széles körű vitát váltottak ki az osztrák gazdasági és politikai életben. Oszszel ugyanis Bécsben helyi választások lesznek, 1979-ben pedig országos szinten kerül sor ugyanerre. A gazdasági helyzet, az infláció és a külföldi egyensúly kérdései pedig minden bizonnyal fontos helyet foglalnak majd el a pártok egymás közti vitájában. A szakszervezetek lényegében pozitívan foglaltak állást, bár a kamatlábcsökkentés megvalósításához megjegyezték, hogy annak nem feltétlenül kell együttjárnia a takarékbetétek kamatlábainak csökkentésével. Egy lényeges kérdésben további javaslattal is él-

tek, véleményük szerint 1979 elején időszerű lesz a bér- és jövedelemadó-rendszer módosítása. Ezt az elgondolást képviselte korábban az ellenzéki Néppárt azzal, hogy a módosítást - mely lényegében az adókulcsok csökkentését jelentené -, már ez év elején végre kellett volna hajtani. A szakszervezetek megnövekedett érdeklődése az eredetileg néppárti indítvány iránt azzal magyarázható, hogy nem sokára lezárásra kerülnek a bértárgyalások, és az elért eredmények jó része - ha nincs módosítás -, automatikusan a költségvetésbe vándorol. Ausztriában ugyanis - mint a legtöbb fejlett tőkés országban -, progresszív adózási rendszer van, ennél fogva az éves béremelések egyre növekvő százaléka csupán az adóbevételeket emeli.

Az ellenzék volt frakcióelnöke, a pénzügyi kormányzat jelentős személyisége, Koren bankelnök azonban meglehetősen éles kritikával illette a kormány elképzeléseit. Véleménye szerint a folyó fizetési mérleg hiánya továbbra is a legfontosabb gazdaságpolitikai probléma, és minden más célt ennek kell alárendelni. Az őszi restriktív csomagterv hatását a központi bank elnöke korántsem ítélte meg olyan pozitívan, mint a pénzügyminiszter. Szerinte a mérleg javulására még nem mutatnak meggyőző jelek, a deficit előreláthatóan továbbra is magas, 23 milliárd schillinges lesz a folyó fizetési mérlegben. Ilyen körülmények között pedig nem ajánlatos ösztönözni a gazdasági növekedést, megváltoztatni az őszi irányvonalat.

Bár úgy tűnik, hogy a fenti vita mozgató rugója nagymértékben pártpolitika, érdemes megjegyezni, hogy a tapasztalatok szerint más tőkés országokban is óvatossággal általában a bankelnökök, az inflációt illetően pedig érzékenyebbek pénzügyminiszter kolégáknál.

Az emittett nézetek széles körű vitát váltottak ki az osztrák gazdasági és politikai életben. Oszszel ugyanis Bécsben helyi választások lesznek, 1979-ben pedig országos szinten kerül sor ugyanerre. A gazdasági helyzet, az infláció és a külföldi egyensúly kérdései pedig minden bizonnyal fontos helyet foglalnak majd el a pártok egymás közti vitájában. A szakszervezetek lényegében pozitívan foglaltak állást, bár a kamatlábcsökkentés megvalósításához megjegyezték, hogy annak nem feltétlenül kell együttjárnia a takarékbetétek kamatlábainak csökkentésével. Egy lényeges kérdésben további javaslattal is él-

Verseny a bankok között?

A márciusi gazdaságpolitikai vita minden bizonnyal befolyásolta a szövegezését annak a törvényjavaslataknak, melyet Androsch pénzügyminiszter rövidesen a parlament elé terjeszt a bankrendszer reformjáról. A tervezet növelné a versenyt a bankok között a pénzpiacot, tehát feltételezhetően csökkentené a felvett hitelek felszámítható kamatábrakat is. A kormány láthatóan továbbra is az expanzió mellett van.

G. GY. - Sz P

Ha előbb kezdik...

Persze az sem növekedhet önmagától. A Borsodi Vegyi Kombinat ezért, ha nem is futva a pénze után, de közvetlen feladatainál jóval nagyobb mértékben szorgalmazta a feldolgozás fejlesztését. Lehetősége erre természetesen csak vállalaton belül volt; nem rendezkedhetett be arra, hogy feldolgozza a belföldön maradó PVC-por túlnyomó többségét. Bővítette a granulátumgyártást, hogy a felhasználóknak már ne legyen más gondjuk: elég legyen csak egy viszonylag egyszerű gépet venniük és már onthatják a késztermékeket. Közben a szekszárdi gyáregységben kikísérletezett műanyag ajtók, térelválasztók és redonők termelését sokáig úgy faszírozták, hogy az építőipar fityeg hánvt ígyekeszűtkre. Ma már nem tudnak eleget gyártani belőlük, pedig a szerelést átadták egy szakipari vállalatnak. Szerződést kötöttek termelőszövetkezetekkel, agrokémiai „jószoigálati” osztályt hoztak létre, hogy kizsérletekkel igazozzák az alkalmazás új területeit. Azóta a talajtakaró fóliák is - a kezdeti idegenkedést feledtetve - keresett cikkekké lettek. És nincs is ebben semmi különös. Ez a piac természete. Vagyis: ha előbb kezdik - messzebb tartanak... Közben azonban a második

Ármódosítások Romániában

Pénteken Bukarestben közzétették azokat a tervezeteket, amelyek egyes díjszabások és szolgáltatások emelésére vonatkoznak. Mint korábban közöltük, az RKP KB PVB és heti ülésén megvitatta és jóváhagyta az erre vonatkozó előterjesztéseket.

A közeljövőben emelik a vasúti, folyami és légi személyszállítás viteldíját, egyes lakossági szolgáltatások díjszabását, a lakossági építkezési, szerelési és javítási szolgáltatások költségárát, továbbá néhány import fogyasztási cikk árát. A vasúti díjszabás átlagban 22 százalé-

kal emelkedik, a személyvonatok jegyeinek ára 15 százalékkal drágul. A személyhajózás díjtétele 58 százalékkal kerül majd többre.

Az importból származó kávé, bors és olajbogyó 50-70 százalékkal kerül többre. A kávé kilogrammonkénti ára az eddigi 100 helyett 165 leire változott.

Az ármódosítások megfelelnek a kiskereskedelmi árak és a lakossági szolgáltatási díjak 1977-80 közötti alakulására vonatkozó program és a jelenlegi ötéves terv előirányzatainak.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Szovjet-ciprusi megállapodás

A Szovjetunió és Ciprus kereskedelmi és iparkamarája között együttműködési megállapodás jött létre arról, hogy előmozdítják a két ország kereskedelmi, gazdasági, műszaki és tudományos együttműködését. A megállapodás intézkedik a gazdasági és külkereskedelmi információk rendszeres cseréjéről is.

Az USA segélytilalma

Az amerikai képviselőház pénteken elfogadta a külföldi segélyek költségvetésének módosítását, amely megtiltja, hogy az Egyesült Államok közvetlenül, vagy az ENSZ szakosított szervein keresztül segélyekben részesítse Ugandát, Kambodzát, Kubát és Vietnámot. A 3,7 milliárdos segélyezési költségvetésből a közel-keleti országok 1,7 milliárd dollárt kapnak az 1978-79-es pénzügyi évben, ebből Izrael egymaga 785 millió dollár segélyben részesül. A tervezet a szenátusnak még jóvá kell hagynia.

Hollandiában növekszik a munkanélküliség

Pries van Agt holland miniszterelnök a munkáltatók amsterdami rendezvényén mondtott beszédében borúlátóan nyilatkozott a hollandiai munkaerőpiac helyzetéről. Közölte, hogy a gazdasági minisztériumban olyan előrejelzések készültek, amelyek szerint az 1980-as évek elején Hollandiában mintegy 300 ezer fő lesz a munkanélküli. Idén április végén 200 ezer munkanélkülit tartottak nyilván. Ez a munkaképes lakosság 5,1 százalékának felelt meg.

Svájci fizetési mérleg

A Svájci Nemzeti Bank jelentése szerint az országban 1977-ben négy százalékkal növekedett a nemzeti össztermék. A fizetési mérlegben 8,8 milliárd többlet mutatkozott az 1976. évi 8,7 milliárd svájci frankos többlettel szemben. A külkereskedelmi mérleg 1977-ben 868 millió svájci frank deficittel zárult az előző évi 174 millió svájci frankos többlettel követően.

Máltai képek

Magyarok a Manoel Színházban

A máltai kulturális minisztérium Florianaj vendégházában, vacsora után könnyű vörös borokat, marsai Lachryma Vitist, meg zebbugi Hal Capratot kóstoltunk. Eközben John Bezzina, a valettai nemzeti könyvtár igazgatója idézi a sziget népelelődjének hagyományait:

— Olyan utazók, vándorok és líterátorok a mi turisztikai propagandánk segítői, mint Homérosz, később pedig Pál apostol. Mert a virágtüftű Kalipszó — amikor barlangja öblös ölen, „a tenger köldökén” levő szigeten, Gozon — hol tegnap jártunk —, még azért fogadta és ápolgatta Odüsszeuszot, a kalandvágyó görögöt, mivelhogy „urául áhított”, Pált már —erről az Apostolok Cselekedeteinek sorai vallanak — önzetlen szeretettel ven-

kaugyi, népjóleti és kulturális minisztere. Személyes meghívására látogatott ismét — 1973-ban már járt itt egyszer — az OKISZ Erkel Ferenc Művészegyüttese Máltára.

*

Legyen az a világ bármely hivatalos vagy amatőr együttese, aki máltai meghívást fogad el, nem könnyű feladatra vállalkozik. Eppen azért, mert művelődéstörténeti hagyományokban felettébb gazdag közegbe érkezik. Napjainkban pedig — amióta ez a sziget a nemzetközi kulturális kapcsolatok szövődésének s a szellemi értékek cseréjének is egyik sajátos kis fóruma immár — sokszínű nemzetközi mezőnyben kell szocialista és nemzeti kultúránkat reprezentatív műsorral bemutatni.

Hogy milyen széles skálájú és terítésű mezőnyben, erre néhány adat is jellemző. Amatőr művészeti csoportunk vendégszereplésével egy időben a Gilbert és Sullivan nevet viselő művészcsoport adott hangversenyt a Manoel Színházban. Az Olasz Kulturális Intézetében Firenze és a barokk címmel nyílt impozáns fotókiállítás, a British Council könyvkiállítás rendezett. Négynapos látogatásra a kikötőbe érkezett az olasz Amerigo Vespucci tudományos múzeumhajó, az Olasz Intézetben Luciano Micallef batikművész munkái voltak megtekinthetők. A Szent János katedrálisban Alfonso Santa Meli orgonahangversenyére került sor (a művész, a magyar együtteshez hasonlóan, a miniszter asszony vendégeként érkezett Valettába). Már árulták a jegyeket a Music Group of London hangversenyére, amelynek keretében Frank Bridge, Beethoven, Brahms, Schubert, Dvorak és Alun Hodinott művei szóltak meg. A zenei élet szervezői pedig Peter Katin zongorahangversenyének előkészítésén fáradoztak. Döntő fordulójához érkezett a nemzeti dalfesztivál egyéni dalosainak versenye — hogy csak a fővárosi események sorából említsünk néhányat.

De nemcsak ezért volt nehéz feladat, amire amatőr együttesünk vállalkozott. A húsz esztendővel ezelőtti rendőrsortúre, az emberi jogokat s a szabad véleménynyilvánítást durván sértő terrorakciókra és a népakarat el-

jaként rendezett estebéden a Cirkewuban levő Paradicsom Hotel éttermében és bárjában, ahol — az aktivisták kérésére — újra bemutatták műsorukat. Május elsején — amely a Máltai Köztársaságban állami ünnep — a felvonulást követő színes műsor keretében arattak a kunsági ostortáncossal újabb sikert. Máltai tartózkodásuk utolsó napjaiban azután, május 2-án és 3-án, merőben más körülmények és feltételek között — a Manoel Színházban, Európa egyik legrégebb, 1731-ben (!) épült színházában állottak a zenei események özőnével elkényeztetett operalátogató közönség és a szakkritikusok elé.

S míg vidéken, a klubokban és a szabadtéri előadásokon a táncokkal, itt különösképpen a zene- és énekszámokkal arattak sikert, de jó visszhang fogadta az Arc és álarc (busók tánca) produkciót is.

*

Amikor az együttes — kéthetes vendégszereplése után — búcsúzott a szigetországi vendéglátóktól, a luqai repülőtérre került a kezembe a l'Orizont — II Hamis napilap friss száma, amelyben két nagy fényképpel illusztrált, több hasábos írásban a valettai zenekritikus így készítette el a magyarok vendégszereplésének gyorsméréjét: „A magyar népi együttes kitűnő ének-, tánc- és népzenei műsorát láthattuk és hallhattuk. Málta és Gozo szigetén tizenkét napon át kísérhettük figyelemmel produkcióikat. A csoport ötventagú, valamennyien munkások, diákok, amatőrként is a legmagasabb színvonalon működnek a táncot, a zenét. Emellett megismerkedhettünk általuk Magyarország különböző vidékeinek folklórkincsével, bepillantottunk abba, milyen gazdag népzenei világból táplálkoztak olyan mesterek művészetét, mint például Kodály Zoltán. Érdekes volt látni a Manoel Színház páholyából a két egymást követő est merőben különböző jellegű műsorát: az első napon hagyományos folklórprogrammal szerepelt az együttes, a másodikon azokkal a törekvésekkel ismertett meg bennünket, amelyek a hagyományokat a modern táncművészet elemeivel kívánják harmonikusan ötvözni. Az együttes művészeti vezetője Galambos Tibor, a tánckar ve-

Hazai Shakespeare-bemutató

Andronicus világa

Jan Kott, a neves szekspirológus összeszámolta, hogy a Titus Andronicusban összesen harmincöt hulla van, és legalább tíz nagy gyilkosság a néző szeme láttára végzetik el. Mindazonáltal lelkesülten számol be Peter Brook 1955-ös rendezéséről, amely európai turnéja során megtörte a drámaival szemben táplált évszázados előítéleteket. A nevezetes előadás bebizonyította, hogy Shakespeare előadhatatlannak vélt fiatalkori rémdrámája megrendítően emberi tragédia lehet — nem utolsósorban a címszerepben fellépő Laurence Olivier jóvoltából, aki a későbbi remekművek óriásait is megidézte játékában. Mintha csak az agg Lear felől közelített volna Titushoz.

Sik Ferenc, a magyarországi ősbemutatóhoz láthatóan sokmindent megszívlelt Brook munkájának tanúságaiból, mindenekeztől természetesen azt, hogy a mind-egyikünk is sarokba állított drámát játszani lehet és kell. A mű lényegét tekintve azonban merészen eltér a húszéves múlt évvel ezelőtti felfedező előadástól. Brook ugyanis — az egykori sajátvisszhangból ítélve — igyekezett kerülni a nyíltszíni brutalitást, lehetőség szerint enyhítve a folyamatos megerőszakolás-karlevágás-lefejezés idegpróbáló látványán. Hogy ez mennyire, s hogyan sikerült, végül is nem tudjuk, hiszen ebben a darabban például így beszél Marcus, amikor rátalál a megcsontított Lavinia-ra: „Jaj, a meleg vér biborcsermelye, Mint szélborzolt forrás buggyant vize, Szivárog, s hull rózsás ajkaid mögül...”

A pécsi előadás vállalja a shakespeare-i világ minden borzalmát. A vér szivárog, csorog és ömlik a színpadon. Bekeni a ruhákat, a testeket — Najmányi László színpadterét már eleve véres vásznak redői határolják. A levágott testrészek szertegurulnak, s Tamora gyantátlanul falatozik a lucskos masszából, gyermekkel pástétomba süttöt teteméből.

Riasztó? Nem mondhatni, hogy nem az. De Sik kísérletét e véres naturalizmussal indokolni látszik a filmvásznakon mindjobban eluralkodó „halálhű” ábrázolás, meg a jogos félelem a stílzait színpadi szörnyűségek hatásosságától. Hiszen gondoljuk meg: a távirati irodák naponta értésünkre adják, mi történik a világban, és felő, hogy az értelem lassan már nem fogja fel, nem érzékeli a valóságot. S a rendező feltehetően tisztában volt azzal is, hogy a Titus Andronicus gondolatsága, elemző látélete a gyilkos emberi ösztönökről, amelyek egyszersak társadalomformáló, illetve deformáló erőkként törnek elő, ma már közhelyként szólna a Shakespeare-színpadról.

Marad tehát a néző érzelmi-emocionális tartományainak bombázása. A látvány sokkterápiája: lássátok, feleim, a „dolgok” ilyen undorítóan esnek meg, ott, ahol valóban megessenek, bármennyire is jobban szeretjük az ilyesmit kíméletesen átlényegíteni a színház kvázi-valóságává.

Csakhogy ennek az elméletileg igaz okfejtésnek több gyakorlati hátulütője támad. Mert a színpad annál harsányabban ordítja magáról csinált mivoltát, minél elszántabban igyekszünk felidézni rajta a természetességet. Mert hogy ez sohasem sikerül tökéletesen — hiába, a színpad nem maga az élet —, s a tökéletlen természetesség százszor leleplezőbb, mint a világ sikerült, öntörvényű, színpadi újjáteremtése. Egy idő után a néző védelmi reflexe előhívja ugyanis a piros festék és a kaszított fejek tudatát. S minden újabb, mégoly technikai odaadással kivitelezett színpadi atrocitás egyre gyorsabban hozza működésbe a mentőgondolatot: mindez csak trükk és pót-szer. Aztán fokozatosan eljutunk a nevetésig. Mert fel akarunk szabadulni ennyi hihetetlen, halmozott erőszak nyomása alól, és

sietve ragadjuk meg a rendező nyújtotta kapaszkodót: ez az izonyatsűrűség már irreális, tehát lefricskázható.

Nem valószínű, hogy Sik nem számolt ezzel a hatásmechanizmussal. Sőt, gyanítható, egyik célja éppen az, hogy végigvigye közönségét ezen a pszichikai kísérleten. Hogy az érzelmei látványelutasító reakcióját kiváltva, végül igenis megértesse velünk a folyamat működését, s megmutassa, hogy a való világ valóságával szemben tulajdonképpen ugyanígy viselkedünk, amikor az árcsap a számunkra már felfoghatatlanba, a valóságosra. Akkor elővesszük a szölyvetudatot, Azt a könnyítő érzést, hogy csak nézők vagyunk.

Mindebből persze nem következik, hogy a rendezés lemondott a dráma megfajlásáról, hogy nem törődött a voltaképpeni történettel. György Emil Titusának megvan a maga tragikai vétsége: a könyörtelen erőlködés, a mindenre azonnal erőszakkal felelő életstratégia jegyében cselekszik már színrelépése pillanatában. A színész érzékelteti a Lear-párhuzamot is; a sikereiben elbizakodott katona azt hiszi, megengedheti magának, hogy átengedje a hatalmat egy bábúnak, akit majd ő irányít a háttérből. Titus csalódik, a bosszúgépezet beindul, de az egyetlen Lavinia kivételével, személyében senki sem sajnálhatja a méltó az áldozatok közül. A világ szorul sajnálatra, amelyben ellenségek máról holnapra kibékelnek, hogy korábbi barátaikkal szembe kerüljenek, ahol nyilvánvaló, hogy pillanatnyi érdekek, megfontolatlan gesztusok irányítják az eseményeket.

A pécsi együttes tagjai igen fejelemzetten valószínűleg meg a számukra is megterhelő előadást. A képességek, a játékkultúra tekintetében azonban nem állnak egyazon színvonalon, s ez annál inkább kiütöközik a produkcióban, mert Sik Ferenc nem határozott meg számukra egységes eszköztárat, Valami általános dinamizmust próbál belevinni a mozgásokba, a csoportképekbe — hogy ehhez ért, már régóta tudjuk —, de elhanyagolja a szólóteljesítmények kidolgozását. Ezért akadnak, aki pszichológizálnak, mások csak elszenvednek, illetve végrehajtják az akciókat. Sir Katalin Laviniaja például két stílus között egyensúlyoz, nem teljes sikerrel. Aaron szerepében Dávid Kiss Ferenc sem tud határozottan választani a „belső folyamatok” pepecselő ábrázolása és az inferniikus gonoszság, a rontó szellem magyarázatára nem szoruló meglevenítése között. Ezért helyenként ráerünk felfigyelni a mű filológusok által oly sokat kárhóztatott gyengéire, következtelenségeire. Viszont tartozunk az igazságnak azzal is, hogy amennyire a feladat különleges, legalább annyira különleges próbafolyamatot igényelt volna az alakítások belső arányainak kimunkálása. Brook annak idején nyolc hónapig dolgozott a Titus Andronicusban a legkiválóbb angol színészekkel.

S bár az effektusok sok mindent pótolnak, az elcsúszás érződik az egész előadáson. A groteszk megoldásokat, a fekete humor nagyon is szükségzerű megnyilvánulásait például következtelenségekkel kellett volna alkalmazni. Beethoven Örömdájának kegyetlenül ironikus felhasználása több pusztá ötletnél, és a fehér galambokat a halomra gyilkoltak teteme fölött rezignált arccal sztereotip Bohóc is keserűen találó képpé fogalmazása és dűlt nagyvilág helyzetének. Mégis, az önmagukon túlmutató mozzanatok pontos rendszerének hiánya gyakorta üresjáratokat enged az előadásban.

S jegyezzünk fel egy színházon kívüli, de némiképp talán ide is vonatkozó tény: a premier napján ölték meg Aldo Morót.

Mészáros Tamás

Málta, mellichai látkép

dégelték. „Es miután hajótörést szenvedvén, szerencsésen megmenekülének, megtudják, hogy Melitának nevezetik ez a sziget. A helybéli lakosok, a barbakok nem közönséges emberiséget cselekszenek mivélünk: tüzet gerjesztvén befogadának mindannyiunkat a rajtkon való záporért és hidegért.” Pálék ki-teleltek a szigeten, és tovább hajózhattak Rómába.

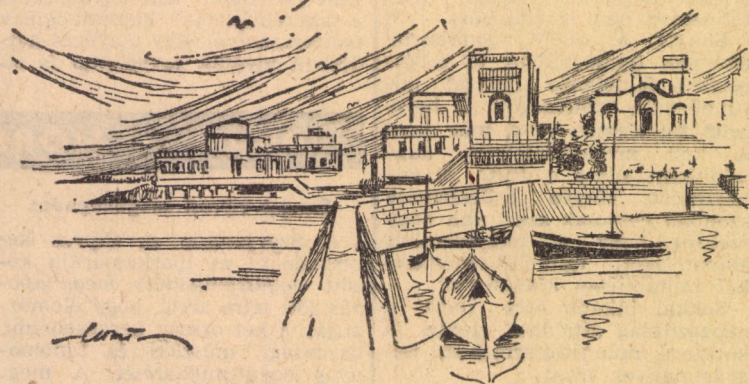
*

Johnnak — úgy vélem — iga-za lehet. Walter Scott szerint is „csodálatos színekben ragyogó város Valetta, mint valami álomvilág, amely a víz szélére csaknem merőlegesen, olykor 200 láb magasságra ágaskodó sziklatömbre épült”. De minek is soroljam e sziget szépségeinek leírását, napjaink krónikásának a feladata inkább híradás arról: mióta ez a nép függetlenné vált, el nem kötelezett politikát kíván folytatni. Az egykori erődtümenyek szikláit a béke szigetévé szeretnék varázsolni. Tizenöt esztendeje intézményesen is szervezik az idegenforgalmat, a kormány idegenforgalmi hivatala ösztönzi és különböző intézkedésekkel segíti a turizmus fellendülését.

*

Napilapjaink 1958 tavaszán hírt adtak arról, hogy Málta népe „Adjátok vissza szabadságunkat!” jelszóval az utcára tödült. A függetlenségi mozgalom vezetőinek felhívása kinyilvánította: „Nem tűrjük tovább a megségnyenítést és a megaláztatást! Most ez a nép a világ elé tárja akaratát s a történelmi tény: ime, nemzeté nőtt!” A gyarmatosító államhatalom rendőrsége ekkor a tüntetők közé lőtt. Ezt követően hetekre leállt az élet, általános politikai tömegsztrájkokat szerveztek, az utcákon drótakadályokat, barikádokat emeltek.

Málta 1964. november 21-e óta független ország, 1974. december 13-ától pedig köztársaság. A függetlenségért folyó küzdelem s az egykori politikai tömegsztrájk egyik szervezője volt Agatha Barbara asszony, aki most a Máltai Köztársaság kormányának mun-

Málta, Szent Pál-öböl

szánt kinyilvánítására emlékeztek a szigeten április 28-tól május 1-ig. Politikai nagygyűlések, ifjúsági felvonulások követték egymást, Gzirában, Florianában, majd Valettában a miniszterelnök mondott beszédet.

Az Erkel Ferenc-együttes ebben az időszakban járt az országot. Első fellépésükre április 25-én került sor Gzirában, az Orpheum Színházban. Ettől kezdve minden este — többnyire a fővárostól távolabb eső klubokban és szabadtéri színpadokon — adtak műsort. Ellátogattak a miniszter asszony meghívására Agatha Barbara szülővárosába, Zabbarba is, majd részt vettek a zabbari aktivisták s a magyar amatőr együttes baráti találkozó-

zetője a kitűnő szólista Salamon Attila, Szalai Antal pedig, a tizenkét tagú zenekar vezetője kiemelkedő muzikális egyéniség... Szép élmény volt látni, hallgatni a magyarokat.”

*

Hasonlóképpen elutazásunk napján a Malta News adta hírül: Urjupinszkból rövidesen szovjetorszag folklóregyüttes érkezik a szigetre. A vendégek az irországi Corkban rendezett fesztiválról hazatérőben szakítják meg útjukat és rövidesen bemutatják ének-, zene- és táncműsorukat a máltai közönségnek.

CSÁSZTVAY ISTVÁN

Importkorlátozó intézkedések az USA-ban Protekciónizmus és piacvédelem

Az év elején a genfi European Management Forum rövid összefoglalást készített azokról az importkorlátozó intézkedésekről, amelyeket a tőkés országok 1967. és 1977. ősze között bevezettek. Kevésbé meglepő: az ilyen eszközökhez nyúló országok között az Egyesült Államok került az első helyre, hatóságai 11 ország és országcsoport 12 árukegységébe tartozó termékeinek importjától védik adminisztratív eszközökkel a hazai termelést.

A legtöbb tétellel a Listán Japán szerepel. Brazília neve is többször ismétlődik, a közös piaci országok közül egyenlően Olaszország került kiemelésre. A listán egyetlen szocialista ország szerepel, az elektromos áruk csoportjában Lengyelország.

Az Egyesült Államokban jelentkező protekciónista hullám mozgatója nem annyira a kormány, mint inkább a szakszervezetek és a kongresszus. Az Egyesült Államok a világ legnagyobb piaca, viszonylag magas árszinttel. Mindez természetesen vonzza az exportőröket, különösen azokat, amelyek a földrajzi közelség előnyeit élvezhetik. Az USA hazai termelése pedig sokszor nem versenyképes; elavult, kevésbé hatékony, mint a külföldi konkurrenciáé. Mivel a hazai termelés visszaesése azonnal érintené a foglalkoztatottságot, a szakszervezetek nyilvánvalóan akcióba lépnek. A körzeti kongresszusi képviselői pedig a várható politikai előnyök miatt szállnak sorompóba, választópolgárai védelmében.

A közelmúltban két olyan ügyben történtek fontos fejlemények az Egyesült Államokban, amelyeket a nemzetközi gazdasági közvélemény folyamatosan figyelemmel kísért. Az első eset az amerikai Zenit elektronikai cég vádjával indult a japán konkurrenciáé ellen. Az USA-vállalat állítása szerint a fogyasztási adónak a japán exportőröknek történő visszatérítése megsérti az Egyesült Államok 1897-es törvényét, tisztességtelen versenyhelyzetet teremt a piacon.

Az ügy kétszer szerepelt a vámbírószám előtt, a kormány képviselői mindkét esetben a vád elejtése mellett szálltak szóra. Véleményük szerint ugyanis a közvetett (tehát nem áruva kiadott) adók visszatérítése nem jelenti az 1897-es törvény megsértését, hiszen a japán exportőrök nem marasztalhatók el. Ezt az értelmezést a kongresszus is osztotta.

Kiegyenlítő vámok

Mindezek után meglepetésként hatott: a legfelsőbb bíróság úgy döntött, hogy hajlandó foglalkozni a Zenit vádjával. Ez a határozat természetesen nem jelent semmiképpen sem érdemi állásfoglalást az USA-vállalat azonban kétségkívül győzelemként értékelheti; a legfelsőbb bíróság ugyanis gyakorlatilag a kongresszussal egyenlő súlyú jogforrás. Ha tehát a későbbiekben úgy foglalná állást, hogy a közvetett adó visszatérítése törvénytelen, úgy erre — mint precedensre — való hivatkozással más exportőrök ellen is kérhetik kiegyenlítő vámok alkalmazását.

Elvileg így az egész japán export veszélybe kerülne, sőt, kritikus fázisba jutnának az USA

közös piaci kereskedelmi kapcsolatai is. Az 1897-es törvény alapján ugyanis az EGK értékőblettadója visszatérítésének törvényességét is meg lehetne kérdőjelezni. Mindezekre a hatásokra figyelemmel, azonban a megfigyelők kevésbé tartják valószínűnek, hogy a legfelsőbb bíróság a nemzetközi kereskedelem tizmilliárdjait illetően ilyen negatív döntést hozna. Minden bizonnyal számolni lehetne ugyanis a retorziókkal, az USA exportjait érintő adminisztratív korlátozóakkal.

A másik érdekes eset a piac-zavarással függ össze. Ennek értelmében — ha az import részese egy bizonyos termékből hirtelen úgy nő meg a piacon, hogy az a hazai termelést károsan érinti — a behozatalt vám-emeléssel lehet fékezni. Ennek alapján rendelkezett Carter elnök március végén úgy, hogy a belföldi hangszórógyártók védelmében növeli az importvámot. Az értékvám mértéke eddig 6 százalékos volt, az elnöki döntés ezt 15 százalékra emelte azzal, hogy folyamatos csökkentések révén néhány éven belül a tarifa ismét az eredeti szintre esik vissza.

Egy szavazat többség az elnök ellen

Carter állásfoglalásához a javaslatot a Nemzetközi Kereskedelmi Bizottság dolgozta ki. A testület tagjai azonban nem tudtak az ügyben azonos véleményre jutni. Az elnök lényegében a közepet választotta. Nem ment el olyan messzire a vámemelésben, mint azt a testület egyes tagjai javasolták, mivel figyelembe vette a jen mintegy 25 százalékos felértékelődését is, amely a japán áruk versenyhelyzetét önmagában is rontja.

A nemzetközi kereskedelmi bizottság előtt a közelmúltban csaknem 30 olyan eset szerepelt, amikor a belföldi termelők védővámok azonnali kivetését követelték. Az ügyek felében a bizottság nem látott okot az intézkedésre, a többi alkalommal viszont megfelelő intézkedést javasolt az elnöknek. Carter az esetek felénél nem kívánt beavatkozni. Az 1974-es kereskedelmi törvény szerint azonban a kongresszusnak joga van ahhoz, hogy az elnöki határozatot mindkét házban egyszerű többséggel hatályon kívül helyezze és a nemzetközi kereskedelmi bizottság ajánlását valósítsa meg.

Eddig még nem volt példa arra, hogy a gyakorlatban a kongresszus élt volna e hatalmával. A közelmúlt egyik esete azonban utalt e lehetőségre. A hazai csavar- és anyaggyártók védelmében a nemzetközi kereskedelmi bizottság vámemelést javasolt az imporra, Carter azonban vonakodott ettől. Az ügygel a kongresszus foglalkozni kezdett; a képviselőház kereskedelmi albizottságában egy szavazat többséggel az elnöki határozat ellen döntöttek.

Továbbra is kétséges persze, sikerül-e ugyanezt az eredményt mindkét házban a plenáris ülésen elérni. Ha igen, úgy az csak tovább erősítené az Egyesült Államokban a protekciónista tendenciákat.

Gonda György — Szentgáli Péter

Zalaegerszegi mirelitüzem Hónapokkal a határidő előtt

Az építés-szerelésben részt vevő hazai és külföldi iparvállalatok példás együttműködésének eredményeként hónapokkal a tervezett határidő előtt elkészült a Magyar Hűtőipar kiemelt nagyberuházásaként épült zalaegerszegi gyára.

A 11500 tonna mezőgazdasági termék mélyhűtött tárolására al-

kalmás hűtőház rész már a múlt év szeptembere óta működik. Ezzel több millió dollár külföldi tárolási díj kifizetésétől mentesült népgazdaságunk. Mostanra befejeződött a mirelitüzem gépsorainak szerelése, s kedden megkezdődött a zöld spárga feldolgozása.

Finom — de meddig?

Hol tart az élelmiszertörvény végrehajtása? — A hölgy tortával hazal

Aligha van okunk panaszra: élelmiszereiből bőséges a hazai ellátás, előkelő helyet foglalunk el az európai országok között. Sőt, ahogy márciusban, Súly Vilmos belkereskedelmi miniszter országgyűlési exposéjában fogalmazott, már a túltápláltság veszélye fenyeget bennünket. A magyar konyha, a magyar élelmiszer külföldön is jó hírű. Éppen e tények követelték meg az élelmiszeriparra és a szakkereskedelemre vonatkozó, szerteágazó és bonyolult szabályok egységbe foglalását és újak kimondását. Az élelmiszertörvény 1977. január 1-én lépett életbe.

A törvény 15. paragrafusa kimondja: „Élelmiszert csak jó minőségben, megfelelő tápértéket eredményező összetételben és gyártási eljárással, az élelmiszer-egészségügyi követelményeknek a teljesítésével szabad előállítani.”

Selejtvirslí

Ahogy nem szabad, arra a KERMI 1977. második felévi jelentésében találunk példát. Megállapították, hogy a sertés-töke-hús 61 százaléka nem felelt meg a szabvány előírásainak. A hús felülete sokszor szennyezett volt, a lábakon a szaruréteget rajta-hagyták. A szafaládét és a virslit többször kifogásolták, mert nem jól tisztított, rossz szagú bébe töltötték a húsüzemben. Ilyen hibák miatt a legkritikáiban vannak valakit felelősségre. A munka értékelésénél ugyanis a minőséget ritkán veszik figyelembe, és ha igen, akkor sem a KERMI szakértőinek véleményére támaszkodnak... Onánítás volna azt hinni, hogy az élelmiszertörvény életbe lépésével egy csapásra megszűnik a selejt. Az indokolatlanul nagy túrés oka gyakran a laza munkafegyelem, az áru kelendősége. Olykor egyszerűen valamelyik gép rossz beállítása: „Egyes üzemekben — különösen a Heves megyei ÁHV-nál — a virslipározó gépek pontatlan működése következtében — a forgalomba került virslí végeinek elkötözése rossz. A párok szétválasztása után a virslivégek nyitottak. Főzőskor az értékes anyagok a vízben kioldódnak.” Elgondolkodtató, hogy az efféle, szemmel is látható hibákat az üzem ellenőrei nem vették észre...

A 25/1976. VII. 11. MEM—EÜM. számú, élelmiszertörvény végrehajtásáról szóló együttes rendelet 41. paragrafusa szerint: „az ipari csomagolású élelmiszerekben fel kell tüntetni a gyártási időt és azt az időtartamot,

améddig az élelmiszer a minőséget megőrzi”. Importtermékek esetében ez a forgalomba hozó kereskedelmi vállalat feladata. A napokban vettem egy doboz svájci Nescafé (Compact Kereskedelmi Vállalat). Minden olvasható rajta, csak az nem, hogy meddig fogyasztható. Hazai testvérén, a LIO-kávé (Magyar Hűtőipar) mindez világos. A 41. paragrafus 2. bekezdése kimondja: „Ha a fogyasztóhatáridő nem tüntethető fel az előírtnak megfelelően, a jelölés eltérő megoldására (lyukasztás, sajtolás, domborítás stb.) a fogyasztó figyelmét az élelmiszer csomagolásán alkalmazott szöveggel, jellel fel kell hívni.”

Határidők dzsungelje

Kezembem egy doboz debreceni májas. A Debreceni Konzervgyár pástétoma igen finom — de meddig? Jelet, szöveget eleinte sehol sem találok. Aztán a konzerv hátsó lapján felfedezek egy domborítást: 70367915. Hát ettől nem lettem okosabb... De ha meg is fejtem; ez most a gyártás dátuma vagy a fogyasztóhatáridő? Vagy itt van a kedvelt ételízesítő, a Piros arany (Univer Szövetkezet). A tubus hátsó lezárásánál rábukkanok egy nehezen kivehető dátumra. De hol a figyelmeztető jel? Ha pedig használom, tehát nyomom a tubust, a domborítás elmosódhat. Pedig az 1977. január 1-én ugyancsak életbe lépett végrehajtási rendelet azt is előírja: „A fogyasztóhatáridő jelölésének tartósának, olvashatónak, a fogyasztó számára szembe-tűnőnek és közérthetőnek kell lenni.”

A Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalat 5 dekagrammos csemegepaprikájának tasakján a dátum jól olvasható: 1978. április 16. Vajon ez a gyártást, vagy a fogyasztóhatáridő határidőt takarja? A Rákóczi Sütőipari KTSZ sajtos ropogósának eltarthatósági időtartama 90 nap. De mikortól számítsam ezt? A nylonzacskóra nem írták rá a sajt készítésének időpontját. (Csak részben menti a helyzetet, hogy a rendelet záró rendelkezése szerint: az élelmiszerek minőségének megőrzésére vonatkozó időtartam megállapításáról az illetékes miniszter 1981. december 31-ig folyamatosan gondoskodik.)

A törvény 26. paragrafusának harmadik bekezdése tömör, rövid mondat: „Tilos házalás útján élelmiszert forgalomba hozni.” Vidéken még ma is sokan adnak el „kéz alatt” különféle konyhai nyersanyagokat. A budapesti vállalatokhoz, irodákba is gyakran kopogtatnak árusok tojással, házi tésztával. Többnyire idős néni, akiknek ez a mellékkeresetük. Egy idős hölgy meglehetősen

széles „barátnői kör” számára készít aprósüteményt... tortát. Megkóstoltam: kétségtelenül finomabb, mint amit a sarki bisztróban kapni. De milyen higiéniai körülmények között keveri vajon a krémet?

Eddig főleg a kereskedelmet vizsgáltuk, hiszen a vevő az üzletekben találkozik az élelmiszerral. Am a törvény sok előírása a gyártóhoz címzett: többnyire más szabályzatok, szabványok, műszaki, orvosi, gazdasági, építészeti és egyéb érvényben levő feltételek utal. Ez így helyes, hiszen a törvény éppen attól lesz időtálló, és csak úgy tölti be feladatát, ha a legfontosabb kérdésekben foglal állást. Azt is tudjuk, hogy a KÖJÁL, az Országos Kereskedelmi Felügyelőség és más szervek gyakran ellenőrzik az előírások betartását, és jócskán bírságnak. Csak hogy nem az élelmiszertörvény, hanem az alacsonyabb rendű szabályok megszegéséért.

Pedig akit ez utóbbiért felelősségre vonnak, az a törvény szellemével is ellenkezett.

Költséges higiénia

Egészségünk érdeke is azt kívánja, hogy steril körülmények között gyártott élelmiszer kerüljön asztalunkra. Az ipari termékek közül most csak e fontos követelmény megvalósulására utalunk. Hogy e ténny is sok még a tennivaló, azt a közelmúltban lezajlott konzervipari higiéniai napok igazolták. Dr. Csöngel István, a MEM Élelmiszeripari Higiéniai Ellenőrző Szolgálat osztályvezetője előadásában megállapította: a vállalatok általában elkészítették a higiéniai intézkedési tervet, de az erre vonatkozó 6/1972. MEM—EÜM együttes rendelet végrehajtásában hiányosságok tapasztalhatók. Véleménye szerint módosítani kell a rendelet megvalósításának végső határidejét. A higiénia ugyanis sok pénzbe kerül, többé, mint amennyire a tervek készítésekor gondoltak az érdekében. Dr. Marton Tibor, az Egészségügyi Minisztérium osztályvezetője azt mondja, hogy „az élelmiszer-egészségügyi feladatokat ellátó szervek elsősorban nem szankciók alkalmazásával kívánják betartani a követelményeket, inkább szakmai segítséget akarnak ehhez nyújtani”.

Tény, hogy a termelés minőségi szintjét nem lehet a valóságtól elszakítani, és az eredmény nem várható csupán egy jogszabálytól. A végső cél elérésében a jog, a szankció, csupán az egyik eszköz. Csak hogy így a törvény — amely egyebek között az említett szabályokra támaszkodik — tekintélyét veszti.

Elek Lenke

Háromnapos MTA-ankét Számítógépes termelésirányítás

A számítástechnikán alapuló korszerű termelésirányítási rendszerek széles körű alkalmazásának lehetőségeiről lesz szó hétfőn a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében kezdődő háromnapos ankéton.

Mint a tegnapi sajtótájékoztatón elmondották, az ankétnek különös jelentőséget ad, hogy a vállalatok keresik a beruházások gyorsításának, a gyorsan változó piaci helyzethez való rugalmas alkalmazkodás szervezési, gyakorlati módszereit. Az ankéton a termelésirányítási rendszerek alkalmazásában nagy tapasztalatokat szerzett vállalatok vezetői számolnak be gyakorlati eredményeikről, s útmutatást adnak a bevezetéshez más vállalatoknak. A tanácskozáson 500 szakember vesz részt, s hűz előadás hangzik el.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Rossz kávétermés Braziliában már 0,42 frankról 0,47 frankra módosították.

Több mint kétfélmillió zsák kávé veszít a brazil mezőgazdaság az idén a rossz termés miatt, amelyet a nagy aszály okozott.

A brazil kávéintézet elnökének kijelentése szerint Brazília az idén nem tud eleget tenni exportkötelezettségeinek. Az előirányzat szerint Braziliának az idén 12 millió zsák kávéval kellene a világpiacra exportálnia.

Nőtt a francia postai díjszabás Franciaországban május 15-én új postai díjszabás lépett érvénybe.

Az ajánlott levelek díja egy francia frankról 1,20 frankra, a rendes levelek és a levelezőlapoké 0,80 francia frankról 1 frankra emelkedett. Május 1-én a telefonbeszélgetések alapdíját a fizetési mérleg.

Japán és angol mérlegek

Japán külkereskedelmi mérlegének többlete áprilisban a márciusi 1,92 milliárd dollárról 1,32 milliárd dollárra csökkent. Áprilisban Japán 7,6 milliárd értékű árut exportált, 3,6 százalékkal kevesebbet, mint márciusban. Az importált áruk értéke áprilisban 6,3 milliárd dollár volt, 5,4 százalékkal több, mint egy hónappal korábban.

Nagy-Britannia fizetési mérlegében áprilisban 336 millió font sterling többlet mutatkozott a márciusi 170 millió font sterlinges deficithez képest. Tavaly augusztusban 304 millió font sterling összegű többlettel zárult a fizetési mérleg.

Hiábavalóságok

NÉVTELENSÉG. Budapest II. kerületében, a Fillér utcában kis lakótelep épülget. Se nem lassan, se nem gyorsan, de tényleg csinos. Minden beleillik a városképbe, egy táblát kivéve. Ezt:

„Generáltervező: .....
 Generálkivitelező:
 21. sz. Állami Építőipari
 Vállalat,
 A tervezésért felelős: ....
 A kivitelezésért felelős
 építésvezető: .....
 Az építkezés kezdete: ....
 Az építkezés befejezése: ....

A szövegben kipontozott adatokat a táblán olyan kitöltetlen fekete sávok helyettesítik, mint a rendőrségi tudósításokban a fiatalok bűnözők személyazonosságát diszkrétan megőrző retusálások. (Nem tudom, hogy előírja-e valamilyen hatósági rendelkezés az effajta táblák alkalmazását. Ha igen, miért nem töltik ki a rovatokat? Ha viszont az adatok titkosak, akkor minek a tábla? Lehet, hogy meg kell várni, amíg az építkezés nagykorú lesz?)

*

KÖZVÉLEMÉNY. Ellenkező előjelű példa. Közérdekű közlemény egy lehűztöt redőny mellett a Mártírok útja és a Dékán utca sarkán, ahol — már csak az idősebb nemzedék emlékeztet rá — valaha húst és egyéb hentesárukat lehetett kapni. Ezt a feliratot viszont önkéntes címfestők kiegészítették (zárójelben a kommentárok):

„A hentesbolt
 (t e t ű l a s s ű) átalakítás
 miatt (1980-ig) zárva.”

(Lám: a közvélemény nem felejt.)

I. G.

A béketanács vendégei

A Palesztin Felszabadítási Szervezet és a Libanoni Béketanács küldöttsége — átutazóban a Baselban május 18—21. között megrendezendő rasszizmus és apartheid elleni világkonferenciára — kedden Budapestre érkezett. A delegáció kedden délután megbeszélésen tájékoztatta az Országos Béketanács és a Szolidaritási Bizottság vezetőit a közel-keleti helyzetről és a két szervezet előtt álló feladatokról. A találkozón jelen volt *Abdallah Hijazi*, a Palesztin Felszabadítási Szervezet budapesti irodájának vezetője.

Öt szakmai nap a BNV-n

A Dobi István úti vásárcentrumban 28 ország és Nyugat-Berlin kiállítói sorakoztatták fel a magyar vállalatokkal együtt legkorszerűbb termékeiket a beruházási javak tavaszi Budapesti Nemzetközi Vásárán.

A műszaki információszerzés, a tapasztalatcsere és az üzleti tárgyalások zavartalan lebonyolítását segítik a vásár rendezői azzal, hogy öt szakmai napot tartanak (május 18, 19, 22, 23 és 24-én), s ezeken a napokon délelőtt csak a szakembereké a nemzetközi kiállítás. A nagyközönség általában délután 2 órától léphet be a kapukon, de szombaton és vasárnap, valamint a zárás napján, május 25-én, egész napon át megtekintheti a vásárt.

Elszórtan zápor, zivatar

A várható időjárás ma estig időnként felszakadozik a felhőzet, főként a délutáni órákban lesz helyi zápor, zivatar. A mérsékelt nyugati, északnyugati szél napközben megélnéül. A zivatar idején átmenetileg erős széllokések is előfordulnak. A legmagasabb nappali hőmérséklet ma 15—20 fok között alakul.

Súlyos fagykár a szőlőkben

Tegnap két megyéből küldtek jelentést az elmúlt „fagyos szentek” okozta, főleg mezőgazdasági károkról. Ezek szerint a Hajdúságban helyenként 80—90 százalékos fagykár érte a szőlőket, de hasonló pusztítást okozott a májusi fagy a megyesekben és a cseresznyés kertekben is. Az elmúlt években jelentősen növelték a szőlőcseresznye területét, a kiskertekben pedig nagyon sok egrest ültettek. Ennél a két növénynél 25—30 százalékos a károsodás. Az Állami Biztosító Csongrád megyei igazgatóságához érkezett bejelentések szerint csaknem 2000

hektár szőlő-, gyümölcsös és zöldségültetvényt károsítottak nagyobb arányban a fagyok. A szeptemberi járás bortermő vidékének fagyos részén a szőlőtőkék zsenge hajtásainak 40 százalékát tette tönkre a fagy. A gazdaságok öntözéssel és füstöléssel védekeztek a veszély ellen, és ahol nem sülyedt minusz egy-két fok alá a hőmérséklet, ott sikerült elhárítani a természeti csapást. A megye legnagyobb paradicsomtermelő közös gazdaságában, a ruzsai Napsugár Tsz-ben a néhány napja kiültetett paradicsompalánták

tönkrementek, a szatymazi Finn—Magyar Barátság Tsz határában pedig a paradicsompaprika fagyott el. A megye zöldséges gazdaságaiban az üvegházakból a szabad földbe frissen kitűzött növények több mint 200 hektáron teljesen tönkrementek. Szerencsére a gazdaságoknak elegendő „biztonsági tartalékuk”, pótlásra szánt palántájuk van, és így a kipusztultak helyét újból beültetik. Ahol nem pusztultak ki, csak megsérültek, megfáztak a növények, ott lombtrágyázással segítik elő fejlődésüket, gyorsítják meg a regenerálódásukat.

LAKOS SÁNDORNAK, a Központi Bizottság tagjának, a KB Társadalomtudományi Intézete igazgatójának vezetésével kedden küldöttség utazott az NDK-ba. A küldöttség részt vesz a Marx Károly születésének 160. évfordulója alkalmából Karl-Marx-Stadtban rendezendő tudományos konferencián.

NAGY SIKERREL ANGLIÁBAN turnézik egy hattagú magyar művészegyüttes. Vámosi János és Zárai Márta, a táncdalénekes házaspár, Bencze Ilona, a Madách Színház tagja, Angyal János konferanszié, Kertész János zongorista és Bánki Péter dobos a Magyarok Világszövetségének szervezésében járja az angliai magyar emigráció klubjait. Eddig Lutonban, Middlesborough-ban és Manchesterben léptek fel.

A KGST KOKSZKÉMIAI munkacsoportja kedden a cseh-szlovákiai Ostraviceben megkezdte 23. ülését. A négy napos tanácskozáson többek között foglalkoznak a kokszygártás műszaki fejlesztésében való együttműködés időszaki kérdéseivel, s megtárgyalják azokat a módszereket és eljárásokat, amelyek a kokszygártók élettartamának meghosszabbítására vezetnek.

A BUDAPESTI KÖZLEKEDÉSI VÁLLALAT értesíti az utazóközönséget, hogy május 17-én, üzemkezdettől, a 60-as és a 60/A jelzésű autóbuszokat, a Lajos utcai közművepítési munkák miatt — mindkét irányban — a Zsigmond tér—Bécsi út útvonalon közlekedtetik. Új megállókat mindkét irányban: a Zsigmond téren, a Szépvölgyi úton és a Galagonya utcánál.

AZ IDEGENFORGALOM gazdasági kérdései, a reklám- és propagandatevékenység bővítése, valamint az ifjúsági turizmus továbbfejlesztése szerepel a szocialista országok idegenforgalmi kormányzerveinek Szófiában kedden megnyílt 13. ülésén.

EZÜSTÉRMET nyert a római XIX. nemzetközi avellinói filmfesztiválon Ljudmil Sztajkov bolgár filmrendező Kiegészítés az államvédelmi törvényhez című filmje. A díjnyertes alkotás az 1925-ös Bulgáriában játszódik, hősei bolgár antifaszisták.

TIZENEGYEN ÉLETÜKET VESZTETTEK, tizenötön pedig megsebesültek az indiai Ballia és Basti városokban végigsöprő tropikus ciklon következtében. Az itéletítő megbénította a városi forgalmat, és megszakadt a telefonösszeköttetés is.

ODESSZAI VENDÉGEK érkeztek Csongrád megyébe. A szovjetunióbeli testvérterületről érkezett küldöttség tagjai felkeresik a megye üzemait és oktatási intézményeit.

KILENC ÚJ SZÁLLODÁT építenek Lengyelországban 1978 és 1980 között, közülük háromat külföldi vállalatok közreműködésével. Két szállodát még az idén átadnak rendeltetésének.

AZ ANTIKORRÓZIA elnevezésű, Zágrábban megnyílt kiállítás az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság korrozív szakmai bizottsága szervezésében 24 magyar vállalat is bemutatja termékeit.

Delhi főpolgármestere Budapesten

A fővárosi tanács meghívására kedden Budapestre érkezett *Rajendra Kumar Gupta*, Delhi főpolgármestere. Háromnapos itt-tartózkodása alatt Budapest közelműhelyzetével ismerkedik.

AZ ENSZ IPARFEJLESZTÉSI SZERVEZETE (UNIDO) tanácsának ez évi ülészaka a bécsi Hofburg konferenciatermében kedden megnyílt. A tanácskozás napirendi pontjai között szerepel, egyebek között, a szervezet által nyújtott műszaki segély programjának, illetve az ENSZ iparfejlesztési alapja 1980. évig terjedő munkájának kérdése.

A MOSZKVAI CSAJKOVSKIJ-VERSENYEN induló fiatal művészek közül Pitty Katalin, Németh Gábor operaezenész, Dráfi Kálmán zongoraművész és Körösi Csaba Zoltán gondokaművész május 18-án mutatja be versenyműsorát a Fészek-klubban.

A 22. BELGRÁDI MŰSZAKI VÁSÁRON Magyarországot a Hungexpo szervezésében 4 vállalat: a Budavox, a Metrimex, a Nixes és a Videoton képviseli.

EGÉSZSÉGÜGYI ZÁRLATOT rendeltek el Alawan-sziget Gagayancillo nevű városára, ahol kolera megbetegedések következtében 12 személy vesztette életét — jelentették a Fülöp-szigeteki katonai hatóságok. A várost szigorú intézkedésekkel teljesen elzárták a külvilágtól.

AZ OPEC 13 tagállama 20 százalékkal csökkenti olajtermelését. A világ legnagyobb olajexportőre, Szaúd-Arábia például a napi termelését a tavalyi 9,5 millió barrelről 1,5 millió barrellel csökkenti.

SZOT-ÜDÜLŐT nyitottak Balatonalmádiban. A 120 személyes hotelba kedden érkeztek meg az első vendégek, többnyire nagycsaládos beutaltak.

A MADARAK ÉS FÁK NAPJÁT rendezték meg tegnap Vas megyében. Az akció az ifjúság természetvédelmi nevelését szolgálja.

GYÓGYSZERTÁRAT, ORVOSI RENDELŐKET avattak kedden Eger új lakónegyedében. Az új egészségügyi létesítményekre mintegy 12 millió forintot költöttek.

Tűz a felcsúti Szúnyog-pusztán

Hétfőn a késő éjszakai órákban veszélyes tűz keletkezett Fegyvermésztelekben. Az alcsúti-dobozú Egységterés Termelőszövetkezet felcsúti-szúnyogpusztai üzemegegyében — eddig még ismeretlen okból — kigyulladt egy könnyűszerkezetes állattartó telep. A tűznek 6000 tyúk is martaléka lett. A további pusztítást a nagy erővel kivonult állami és önkéntes tűzoltóegységek többórás megfeszített munkával megakadályozták. Az anyagi kár jelentős. A tűz okát és keletkezésének körülményeit bizottság vizsgálja.

Kiállítás a bolgár vasútról

Dr. Sztojan Kotov, a bolgár államvasutak vezérigazgató-helyettese tegnap a Déli pályaudvaron ünnepélyesen megnyitotta a bolgár vasút három évtizedes fejlődését bemutató kiállítást. A kiállítás jól szemlélteti, hogy a bolgár vasúthálózat az elmúlt 30 év alatt csaknem 1200 kilométerrel bővült, áruforgalma megfizszerződött, az utasok száma pedig négyszeresére növekedett.

PAPI BÉKEGYÜLÉST rendezett tegnap a Hazafias Népfőrd budapesti bizottsága az Új-Városháza nagyertermében. Az összehívott budapesti békegyűlésen Várkonyi Tibor, a Magyar Nemzet főmunkatársa tartott előadást az időszaki nemzetközi kérdésekről.

TECHNIKAI ELJÁRÁSOK A KÉPZŐMŰVESZETBEN címmel kiállítás nyílt kedden a salgótarjáni Kohász Galériában. A kiállítást követő előadások és tárlatvezetések főleg a szocialista brigádok közművelődési munkájához nyújtanak segítséget.

A KGST-TAGORSZÁGOK szakértőinek tanácskozása a színes-fémkohászatban használatos szabványok egységesítéséről hétfőn, Várnában megkezdődött.

MTE SZ-DÍJAKAT ADTAK AT eredményes munkásságuk elismeréseként kedden a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége 25 tagjának. A kitüntetéseket Ajtai Miklós, a MTE SZ elnöke nyújtotta át a Technika Házában.

A SZEGEDI SZABADTÉRI JÁTEKOKRA készülve, megkezdődött a munka a díszlet- és jelmezkészítő műhelyekben. Július elejéig mintegy 250 műszaki, technikai szakember és szakmunkás dolgozik az előadások előkészítésén.

NÖVÉDELEM, CSALÁDTERVEZÉS címmel a *Medicina Kiadó* új kötetet jelent meg az *ünnepi könyvhétre*. A kötet szerzői, szerkesztői kedden sajtótájékoztatót ismertettek az új kötet jelentőségéről a családtervezésben és az orvosi munkában.

A BAJKÁL—AMUR VASÚTVONAL legnagyobb, 15 kilométer hosszú alagútjának építése megkezdődött. A rendkívül nehéz körülmények között folyó munka 1983-ban, a vasútvonal teljes hosszának átadásával egy időben fejeződik be.

BRONZÉREMEL tüntették ki a most befejeződött párizsi vásáron az Országos Idegenforgalmi Tanács pavilonját, amely megújult külsejével, izléses anyagával nagy sikert aratott a vásár 1,2 millió látogatójának soraiban. A magyar pavilon az idegenforgalom előmozdítására alakult francia szervezet különdíját is elnyerte.

A MEZŐGAZDASÁG KÁRTEVŐI ELLEN az eddignél jobban kívánják felhasználni a vadon élő fácskákat és fagyókat Bács-Kiskun megye agrárüzemei. Csupán a vadásztársaságok az idei tavasz 60 ezer előnevelt kiscsákant engednek szét a szántóföldeken.

Cannes-i fesztivál

Jean-Philippe Lecat francia kulturális miniszter kedden este megnyitotta a 31. cannes-i filmfesztivált, amely a francia sajtó előzetes jelzései szerint az idén igen rangos anyagot vonultat fel, és éles versenyt hoz majd a 24 résztvevő versenyfilm között. (A magyar filmművészetet *Makk Károly Egy erkölcsös éjszaka* című alkotása képviseli.)

A fesztivál zsűrijének elnöke az amerikai *J. Pakula*, tagja *Liv Ullmann*, *Franco Brusati*, *Francois Chalais*, *Michel Ciment*, *Claude Boretta*, *M. Koncsalovszkij*, *Harry Soltzman* és *Georgos Wakhevitch*.

A MAGYAR HÍRLAP szerkesztőségi kollektívája ezúton köszöni meg azokat a baráti jókívánságokat, amelyekkel a Népszabadság, a Magyar Rádió, az újságíró kollégák és hű olvasói a lap fennállásának 10. évfordulója alkalmából megtisztelték.

Eltemették Friedl Fűrberget

Az osztrák főváros központi temetőjében kedden eltemették *Friedl Fűrberget*, az osztrák és a nemzetközi munkásmozgalm kiemelkedő harcosát, aki 50 éven át megszakítás nélkül tagja volt az Osztrák Kommunista Párt Központi Bizottságának és legfelsőbb vezetésének, a gyászünnepekre a magyar testvérpárt képviselőjében kedden Bécsbe érkezett *Vass Henrik*, az MSZMP KB tagja, a Párttörténelmi Intézet igazgatója. A temetésen jelen volt *dr. Randé Jenő*, a Magyar Népköztársaság bécsi nagykövete, valamint *Fodor Zoltán* nagykövete, hazánkban a bécsi nemzetközi szervezetek mellett működő állandó képviselőjének vezetője.

Friedl Fűrbergtől *Franz Muhri*, az Osztrák Kommunista Párt elnöke vett végső búcsút.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik *Friss István*-né, a munkásmozgalm régi harcosa elhunytá alkalmából részvételüket kifejezték.

A gyászoló család

Csehszlovákia

Követelik a géprablók kiadatását

A csehszlovák külügyminisztérium kedden jegyzéket adott át az NSZK prágai nagykövetének azzal a terrorcselekménnyel kapcsolatban, amely során május 10-én egy IL—18-as csehszlovák utasszállító repülőgépet Prága és Brno közötti menetrend szerinti útvonaláról a nyugat-németországi Majna-Frankfurt repülőterére kényszerítettek.

A csehszlovák jegyzék felszólítja az NSZK hatóságait a géprablók — *Josef Katrinák*, *Anna Katrináková* és *Rudomir Sebesta* — haladéktalan kiadására.

Ki látta a balesetet?

Ez év május 10-én, 20 óra 10 perckor, Budapesten, a VI. ker. Rudas László és Izabella utca kereszteződésének közelében egy sárgaponyvas IFA tehergépkocsi álló járműnek ütközött, majd elütötte az úttesten áthaladó középkorú asszonyt, aki kórházba szállítás közben meghalt. A baleset után a teherautó megállás nélkül továbbhajtott, és több parkoló személygépkocsit megrongált. A BRFK közlekedérendszete kéri azokat, akik a balesetet látták, valamint a gépkocsi megállításának körülményeire vonatkozóan felvilágosítást tudnak adni, jelentkezzenek a BRFK közlekedérendszet baleset-helyszínelő és vizsgálati osztályán. IV. ker., Hungária körút 149., III. em. 317-es szobában, vagy telefonon a 220—848 143-as mellékállomáson.

Jelöltjeink

az ügétőversenyekre

1. Apopó (5) — Ottó (3) — Ugocsa (8) — Templar (9).
  2. Domokos (1) — Domino (7) — Dolmány (10) — Dérnyé (3).
  3. Zúrós (7) — Tiborc (2) — Barackvirág (1) — Tomaj (4).
  4. Csinos (6) — Cerberus (7) — Arisztid (3) — Claudia (2).
  5. Csoki (9) — Apaes (11) — Brigitta (3) — Zsupán (1).
  6. Dútyi (9) — Dúr (6) — Cseles (3) — Cedula (10).
  7. Bohém (4) — Bárnó (8) — Beatrix (6) — Bergmann (5).
  8. Dásenyka (2) — Umbo (7) — Ugvélo (9) — Bohókás (4).
- A versenyeket 16.30 órakor kezdik.